Ἀριθ. 195 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

23 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ Διοικητοῦ Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ ἐν ἔτει 1832.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Αἱ ἐπαρχίαι Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀπετέλουν μέρος τοῦ Σαντζακίου τοῦ Κάρελι—τῆς κυρίως λεγομένης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας—(Βλ. Συλλογὴν Α. Ζ. Μάμουκα, τόμ. ΙΑ', σελ. 257, 259 καὶ 329.)

Ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀπεστάλησαν πληρεξούσιοι τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς Μεσολόγγιον κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1821 ἔτους καὶ συνειργάσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὸν διοργανισμὸν τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. (Αὐτόθι Α', σελ. 23). Μετὰ δὲ ταῦτα παρῆσαν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς κατὰ καιρὸν συγκροτηθείσας Ἐθνικὰς Συνελεύσεις. Σημειούσθω δ' ὧδε ἐν παρόδῳ, καὶ ἁπλῆς περιεργίας χάριν, ὅτι, ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους—τῷ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς ἐν Ἄστρει Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑποβληθέντι—τὰ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σαντζακίου ἐτήσια εἰσοδήματα τοῦ δημοσίου ἀνήρχοντο εἰς Γρ$^{\alpha}$ 581,150 (Αὐτόθι Β, σελ. 68, 110 καὶ Γ', σελ. 33-34.)

Τὸ εἰς τὸν τύπον τῆς παρατεθείσης σφραγῖδος κεχαραγμένον 1832 ἔτος, αἴρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ σφραγὶς αὕτη ἐχαράχθη μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὀβελισθέντος ἐν πολλοῖς τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, ἀντικατέστη τὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Σεπτέμβριον 1879. Α. Ζ. Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατέ μοι,

Παραπονεῖσαι ὅτι πρὸ πολλοῦ δὲν σοὶ ἔγραψα, καὶ τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι σκοπὸν εἶχον νὰ μὴ σοὶ γράψω διόλου· διότι δὲν ἠξεύρω πῶς σὺ ὀνομάζεις τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐγώ, καὶ μὴ πρὸς βάρος σου, τὸ λέγω ἄντικρυς κατάχρησιν ἐμπιστοσύνης, τὸ πρὸς πᾶσαν σύμβασιν, ἂν ὄχι γραπτήν, ἢ ἔστω καὶ προφορικήν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὑποννοουμένην προσκροῦον, νὰ ῥίψῃς οὕτω τὰς ἐπιστολάς μου, αὐτοσχεδίους, ἀβασανίστους, ἀδιορθώτους, εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους τῆς δημοσιότητος. Καὶ ἂν ἤξιζον τὸν κύφωνα, ἔπρεπε σὺ νὰ γίνῃς ὁ δήμιός των;

Ἐκ περισσοῦ δὲ σοὶ λέγω ὅτι πλὴν ταύτης εἶχον καὶ ἄλλην σιωπῆς αἰτίαν, ἧς καὶ πάλιν ἡ εὐθύνη κατὰ μέρος μέχρι σοῦ ἀναβαίνει. Ἰδοὺ πῶς. Μεσοῦντος τοῦ θέρους, οὐ μόνον κλείουσι πανεπιστημεῖα καὶ βιβλιοθῆκαι καὶ ἀποδημοῦσιν οἱ καθηγηταί, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ὁπωσοῦν ἐπίσημοι θεωροῦσι σχεδὸν καθῆκόν των νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ Βερολῖνον· ὥστε καὶ ὅτε κατὰ τὸν μάϊον ἠρώτησά τινα τῶν γνωρίμων μου ποῦ θὰ διέλθῃ τὸ θέρος, «Εἰς τὴν ἐξοχήν, μοὶ εἶπε. Θέλω μοναξίαν εἰς ἀναψυχὴν ἐκ τῶν χειμερινῶν μου ἐργασιῶν.»—«Εἰς τίνα ἐξοχήν;» τὸν ἠρώτησα.—«Εἰς τὸ Βερολῖνον, μοὶ ἀπεκρίθη. Τὸ θέρος ἐγκαταλειπόμενον ὑπὸ τῶν κατοίκων του, γίνεται αὐτὸ μοναξία καὶ ἐξοχή.»

Ἅμα λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἰούνιος, διά τινας ὁ Ἰούλιος, εἰ καὶ ἔβρεχεν ἀδιακόπως καὶ κρουνηδόν, καὶ ἔπνεε μετ' ἀνενδότου ἐπιμονῆς παγερὸς ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὁ ἀπηλιώτης, αἱ ἐπισημότητες τοῦ Βερολίνου, πρὸς τὸ ἡμερολόγιον μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ θερμόμετρον ἀφορῶσαι, διεσπάρησαν πᾶσαι πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Ἀφ' οὗ λοιπόν, δημοσιεύσας τὰς ἐπιστολιμαίας συγγραφάς μου, μὲ κατέστησας εἶδος ἐπισημότητος καὶ ἐμέ, ἐνόμισα ὅτι «ὑποχρεοῖ ἡ εὐγένεια», καὶ μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ἐξέλθω καὶ ἐγὼ εἰς θερεινὴν περιοδίαν· τόσῳ δὲ μᾶλλον τοῦτο, καθ' ὅσον ἐπεθύμουν καὶ νὰ ἴδω τινα μέρη τῆς Γερμανίας, καὶ εἰς τὸ βαλάντιόν μου ἠσθανόμην τι ἔκτακτον, περισσεύματά τινα ἐκ τῶν διδάκτρων ἃ ἔλειπον ἐπὶ τῶν διακοπῶν, καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν οἰκονομιῶν προερχόμενα.

Ἄ, ναί; Περιλείχεσαι ἤδη, καὶ περιμένεις ὁδοιπορικὰς περιγραφάς, ἵνα κάμῃς αὐτῶν ἠξεύρομεν ποίαν χρῆσιν. Θέλεις περιγραφὴν τῆς Γερμανίας; Εὐκολώτατον, φίλτατε. Ἄπελθε εἰς τοῦ Κ. Βιλβέργ, ἀγόρασον τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν ἕνα Βέδεκερ, καὶ ἔχεις ὅσας θέλεις περιγραφάς, ἀνωτέρας πάσης ἐπιστολῆς, εἴτε ἐμῆς εἴτε ἄλλου, καὶ μετάφραζε ἐξ αὐτῶν καὶ δημοσίευε, ἂν εὐαρεστῆσαι. Παρ' ἐμοῦ ὅμως

1. Ἰδὲ σελ. 513.

μὴ περιμένῃς νὰ σοὶ γίνω Παυσανίας τῆς Γερμανίας, ἐπαναλαμβάνων ὅσα μύριοι ἄλλοι εἶπον, καὶ λέγων αὐτὰ μυριοστῶς ἐκείνων ἀτελέστερα καὶ χειρότερα.

Ἀλλὰ θέλεις, μοὶ γράφεις, φιλικὰς κἂν ἐπιστολάς, καὶ μοὶ ὑπόσχεσαι. . . Ἐνθυμοῦμαι τὶ διϊσχυρίζεσο ὅτε ἤμην εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἀδέξιος ἡ πολιτικὴ ἡ εἰς ξένας ὑποσχέσεις ἐποικοδομοῦσα, καὶ μὴ προνοοῦσα αὐτὴ ὑπὲρ ἑαυτῆς. Μὴ θέλων λοιπὸν νὰ μὲ κατατάξῃς μετὰ τῶν ἀδεξίων, ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶμαι πολιτικός, φιλικὰς ἐπιστολὰς μάλιστα, εἰμὶ πάντοτε πρόθυμος νὰ σοὶ ἀπευθύνω, τὰ ἴσα ἀπεκδεχόμενος, ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ λάβω τὰ ἴδιά μου ἀσφαλιστικὰ μέτρα κατὰ πάσης ἐνδεχομένης καταχρήσεως ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα δ' εἰσὶν ὅτι θέλω σοὶ περιγράφει μετὰ πάσης ἀκριβείας πάντα τ' ἀφορῶντα τὴν διὰ σὲ καὶ τὴν φιλίαν σου πολύτιμον ὕπαρξίν μου, ποῦ κατέλυσα, τὶ ἐπλήρωσα, τὶ ἔφαγον, ποῦ καὶ πῶς ἐκοιμήθην, καὶ τὰ σπουδαῖα ταῦτα συμβάντα ἔχεις πλήρη ἄδειαν νὰ τὰ δημοσιεύῃς. Ὁ χάρτης εἶναι γνωστὸς διὰ τὴν ὑπομονήν του. Ἀρκεῖ καὶ ἀναγνώστας νὰ εὕρῃς ἔχοντας τὴν αὐτὴν ἀρετήν.

Καὶ ἵνα σοὶ δώσω μικρὸν δεῖγμα τῆς μεθόδου μου, ἄρχομαι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μέσου τῆς ὁδοιπορίας μου. Ἔφθασα λοιπὸν εἰς τὸ Βόρμς. Τί ἐστὶ Βόρμς, θὰ μ' ἐρωτήσῃς, καὶ σὲ παραπέμπω εὐθὺς εἰς τὸν Βέδεκερ. Σοὶ λέγω δὲ μόνον ὅτι ἔχει μεγίστην μητρόπολιν, περίπυστον διὰ τὴν ἀρχαιότητά της, καὶ σοὶ τὸ λέγω οὐχὶ ἐνδίδων ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς μου καὶ χαλαρούμενος, ἀλλὰ διότι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο προοίμιον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὴν κατωτέρω, ἐμὲ αὐτὸν ἀφορῶσαν, ἀφήγησιν. Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου μ' ἠρώτησεν ὁ σταθμάρχης ποῦ θέλω νὰ φέρωσι τὰ σκεύη μου, δηλαδὴ τὸν ἕνα καὶ μόνον μου σάκκον, καὶ νὰ μὲ ὁδηγήσωσιν. Ἐγὼ δ' ὅλως ξένος, καὶ οὐδὲν γινώσκων ἐκείνης τῆς πόλεως, εἶπον νὰ μὲ φέρωσιν εἰς τῶν ξενοδοχείων τὸ ὅ,τι ἄριστον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὅ,τι ἐγγύτατον εἰς τὴν μητρόπολιν, δι' ἣν καὶ μόνην εἶχον ἔλθει εἰς Βόρμς. Ἐζήτησα δὲ τὸ ὅ,τι ἄριστον τῶν ξενοδοχείων, ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς πόλιν ἥτις, ἂν ἐφυλλολόγησας ἤδη τὸν Βέδεκερ, εἶδες ὅτι εἶναι μικρά, ἡ ἐν αὐτῷ δαπάνη δὲν θὰ ἦτο σπουδαία, καὶ θὰ μοὶ ἐπέτρεπε καὶ ἐγὼ μιὰν φορὰν νὰ καταλύσω ὡς ἐπισημότης. Ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς Βερολῖνον, ἠναγκάσθην νὰ παραγγείλω φορέματα, διότι ἐνταῦθα οὔτε τὸ κλῖμα οὔτε τὰ ἤθη παραδέχονται τοὺς γυμνοσοφιστάς, ὁ δ' ἐμὸς τρίβων εἶχε κατατριβῇ καὶ κατατρυθῇ ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας. Ὅταν ὅμως ἦλθεν ἡ ὥρα, παρέστη ὁ ῥάπτης μου καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ πανευγενέστατος εὐαρεστῆται νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμόν του. Ὁ πανευγενέστατος ὅμως χρήματα δὲν εἶχε καὶ δὲν ἐπλήρωσε. Μετὰ ἕνα πάλιν μῆνα ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης, καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ Κ. Βαρόνος εὐαρεστῆται νὰ ἐξοφλήσῃ τὰς ὀλίγας ἐκείνας μάρκας. . . Ὁ Βαρόνος ὅμως δὲν εἶχε περισσότερα χρήματα τοῦ πανευγενεστάτου, δι' ὃ μετὰ τέσσαρας ἄλλας ἑβδομάδας ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης νὰ πληροφορηθῇ μήπως εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Κ. Κόμητα νὰ πληρώσῃ. . . Τὴν φορὰν ταύτην κατ' ἐξαίρεσιν εἶχον χρήματα καὶ ἐπλήρωσα, διακόψας τὴν σειρὰν τῶν ἀλλεπαλλήλων προβιβασμῶν μου, ἥτις ἔτεινε νὰ κορυφωθῇ εἰς τὸν Πρίγκηπα. Ὅ,τι ἐστερήθην ὅμως τότε, ἐδυνάμην τώρα νὰ τὸ ἀπολαύσω, καὶ νὰ χαιρετηθῶ πρίγκηψ, ἂν κατέλυον εἰς τὸ πρώτιστον ξενοδοχεῖον τοῦ Βόρμς.

Ἀλλ' ὁ σταθμάρχης, μαθὼν τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἐκάλεσεν ἕνα τῶν σκευοφόρων τοῦ σταθμοῦ καὶ τῷ εἶπέ τι κατ' ἰδίαν· οὗτος δὲ λαβὼν τὴν πήραν μου, ἐπροπορεύθη. Καὶ μεταξὺ βαίνων, «ἄριστον κατάστημα, μοὶ εἶπεν, ἐν εἴδει συνδιαλέξεως. Ἔχει καλὸν οἶνον καὶ ἐξαίρετον ζῦθον». Αἱ λέξεις ὅμως αὗται δὲν μοὶ ἐφάνησαν καλὰ οἰωνιζόμεναι. «Ἀλλ' ἐγώ, τῷ ἀπεκρίθην, βέλτιστε, οὔτε οἶνον πίνω, ἀλλ' οὔτε ζῦθον. Ὅ,τι θέλω, εἶναι εὐπρεπὲς ξενοδοχεῖον, ὅπου καλῶς νὰ τρώγωσι καὶ καλῶς νὰ κοιμῶνται οἱ ξένοι». —«Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησε. Θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἀφ' οὗ ὀλίγον ἀκόμη ἐπροχωρήσαμεν, ἔξαλλος ἐγενόμην ὅτε τὸν εἶδον εἰσελθόντα εἰς τὴν αὐλὴν πενιχροῦ τινος οἴκου, ὅπου χυδαῖοι εἰς ῥυπαρὰς τραπέζας περικαθήμενοι, ἐνεφοροῦντο ζύθου. «Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καπηλεῖον, ἄθλιε, ὅπου μ' ἔφερες», ἀνέκραξα πλήρης ὀργῆς.—Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησεν ἀποθέτων τὸν σάκκον μου. Πολὺ θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ οὔτε Γερμανικὰ ἱκανὰ ἠξεύρω ὥστε νὰ παρατείνω τὴν φιλονεικίαν, οὔτε ἐγνώριζον ἂν ἀληθῶς δὲν ἦτο τοῦτο ἐν Βόρμς τὸ ἄριστον τῶν καταστημάτων, οὔτε ἤθελον προσέτι νὰ προσβάλω καὶ τὸν ἐπελθόντα οἰκοδεσπότην, κακολογῶν τὸ ξενοδοχεῖόν του, ὑπέκυψα εἰς τὴν τύχην μου, ἐπλήρωσα τὸν ὁδηγόν μου, καὶ ἀνέβαλον εἰς καλητέραν περίστασιν νὰ περιβληθῶ τὸν τίτλον τοῦ πρίγκηπος. Ὅταν ὅμως εἰσῆλθον εἰς τὸ δοθέν μοι δωμάτιον, τὸ πρᾶγμα μοὶ ἐφάνη ἀφόρητον, καὶ ἀμέσως πάλιν ἐξῆλθον ἵνα ἴδω ἄν τι κατοικητότερον δὲν εὑρίσκω. Στρέψας ὅμως τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀνώφλιον τῆς ἐξωθύρας, εἶδον ἐν αὐτῷ λίθον ἐπιγεγραμμένον, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἔλεγε Λατινικοῖς γράμμασιν ὅτι ἡ οἰκία ἐκτίσθη τῷ 1574 ὡς Conventum προσηρτημένον εἰς τὴν Μητρόπολιν. Τοῦτο πάραυτα μ' ἐξιλέωσε, καὶ ἀπεφάσισα οἵα δήποτε τράπεζα καὶ κλίνη καὶ ἂν μὲ περιέμενον, νὰ διανυκτερεύσω εἰς τὸ σεβάσμιον τοῦτο καὶ ἱερᾶς καταγωγῆς καπηλεῖον.

Καθ' ὃ λοιπὸν παρεδέχθην σύστημα ἀλληλογραφίας, σοὶ μεταδίδω τὴν σπουδαίαν ἀγγελίαν,

ἣν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ σπεύσῃς νὰ παραδώσῃς εἰς τὴν δημοσιότητα, ὅτι τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην οὔτε ἔφαγον οὔτε ἐκοιμήθην. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως, ἣν περιῆλθον, συνέδεσα γνωριμίαν μεθ' ἑνὸς τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν, εἰς ὃν, ἐκπληττόμενον διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς κατοικίας μου, διηγήθην ὅτι μ' ἔπεμψεν ἐκεῖ ὁ σταθμάρχης. «Ὁ σταθμάρχης, ἀνεφώνησεν ... Ὦ! ἐξαίρετον! Εἶναι ὁ πατὴρ τῆς οἰκοδεσποίνης τοῦ καπηλείου σου.» Τοῦτο ἐξήγει τὴν μυστικὴν παραγγελίαν τοῦ σταθμάρχου πρὸς τὸν σκευοφόρον, καὶ τοὺς ἐπανειλημμένους τούτου διϊσχυρισμοὺς ὅτι εἶναι ἄριστον τὸ κατάστημα. Τοῦτο δὲ μοὶ συνέβη, οὐχὶ εἰς σπήλαιόν τι λῃστῶν ἢ εἴς τινα τῶν Ἀπενίνων φάραγγα, ἀλλ' ἐν μέσῳ Βόρμς, εἰς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Μαγεντίας καὶ βολὴν λίθου ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, εἰς χώρας καθ' ἃς ἰσχύουσιν οἱ Πρωσσικοὶ νόμοι, καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ τῶν κοινωνιστῶν, κατὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν αὐστηρότητα.

Ἐν τούτοις ἀφ' οὗ σ' ἔφερα εἰς τὸ Βόρμς, θὰ μὲ ἀκολουθήσῃς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μικρὸν κοράσιον 12 ἢ 13 ἐτῶν μᾶς (δηλαδὴ ἐμὲ καὶ τοὺς συνοδοιπόρους μου) περιήγαγεν εἰς αὐτήν, μᾶς ἔδειξε τὰ πάντα, καὶ μετὰ φωνῆς καὶ εὐγλωττίας ὁμοίας πρὸς τὴν τῶν σημερινῶν Κικερόνων τῆς Ἰταλίας μᾶς ἐξήγει ἓν ἕκαστον, καὶ μᾶς ὠνόμαζε τοὺς ἱδρυτὰς καὶ τοὺς ἀφιερωτάς, καὶ τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς αὐτοκράτορας, καὶ τὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου των, μετ' ἀκριβείας ἥτις κατήσχυνε τὴν ἀμάθειάν μου. Ἐνθυμοῦμαι δ' ὀλίγιστα ἐξ ὅσων μᾶς εἶπε, καὶ σὺ ἠξεύρεις ποῦ θὰ τ' ἀναγνώσῃς. Ἀρκεῖ δὲ νὰ σ' εἰπῶ τὸ γενικὸν ἐξαγόμενον, ὅτι ἡ ἀπέραντος ἐκκλησία θεωρεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ κορασίου ἐκείνου, ἀλλ' ἐν γένει ἐν Γερμανίᾳ, ὡς ἓν τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανικῶν ἱδρυμάτων τῆς χώρας ταύτης. Εἵλκυσε δὲ τὴν προσοχήν μου ὁ ἐπίσημος πολίτης ὃν προσεμνημόνευσα εἰς τὸ ὅτι ἔχει πάσας πανταχοῦ τὰς ἀψίδας, καὶ εἰς τὰ παράθυρα καὶ εἰς τὰς θύρας, κυκλωτερεῖς, καὶ ὅτι πᾶς αὐτοῦ ὁ ῥυθμὸς ἐστὶν ὁ Ῥωμανικός, μεταποίησις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ. Παρετήρησα δὲ τὰς θυρίδας τῶν ὀγγωδῶν πύργων καὶ ἄλλων μερῶν τῆς οἰκοδομῆς, ὅτι εἰσὶν ἀνὰ τρεῖς παρ' ἀλλήλαις, στεναὶ καὶ μακραί, εἰς ἡμικύκλιον ἀπολήγουσαι, καὶ ἐντελῶς ὅμοιαι πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιδίων ἃς ἀπαντῶμεν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος· ὥστε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος ἐστί, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι νὰ κρίνω, προφανεστάτη ἡ ἄμεσος ἐπιῤῥοὴ τῆς Βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς· οὐχ ἧττον ὅμως εἶδον, καὶ ἔδειξα εἰς τὸν σύντροφόν μου τινὰ μέρη ἔχοντα τὸ ὀξύτμητον Γοτθικὸν τόξον· ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν, ὡς μοὶ ἐξήγησε, προσθῆκαι μεταγενέστεραι.

Τὴν δ' ἐπαύριον εἰς τὰς ἓξ τὸ πρωΐ,—διότι ἠξεύρεις, ὅτι δὲν ἐκοιμήθην,—ἤμην εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παρέμεινα ἐκεῖ κατὰ πᾶσαν τὴν διάρκειαν τῆς καθολικῆς ἱεροτελεστίας. Ἡ μητρόπολις εἶναι τῷ ὄντι καθολική· διότι, ὅτε μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διαμαρτυρήσεως διενεμήθησαν εἰς τὰ δύω θρησκεύματα αἱ ἐκκλησίαι τῆς πόλεως ταύτης εἰς ἣν εἶχε μονάσει ὁ Λούθηρος, ἡ πρωτίστη αὕτη τῶν ἐκκλησιῶν παρέμεινεν εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς κατόχους, καίτοι πολὺ ὀλιγοπληθεστέρους.

Τὸ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἐπισκευάζεται ἤδη ἐπιμελῶς. Καθήμενος δ' ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον ἐφ' ἑνὸς τῶν ἑδωλίων, περιέφερον τὰ βλέμματα πέριξ, καὶ παρετήρουν λεπτομερῶς πάντα τὰ μέρη τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκεῖ δ' ἀφ' ἑνὸς μέρους, ἐπὶ τοῦ ἐξεσμένου τοίχου, μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα ὡς γραμμάς τινας κεχρωματισμένας, καὶ καθ' ὅσον εἰς αὐτὰς προσήλουν τὴν προσοχήν μου, τὰς ἔβλεπον νὰ λαμβάνωσι σχήματα καὶ ν' ἀποτελῶσι μορφάς, καὶ μέχρι τέλους ἀνεγνώρισα εἰς αὐτὰς σχεδὸν ἐξηλειμμένα ἁγιογραφικὰ συμπλέγματα, ἀλλὰ κατά τε τὸν ῥυθμόν, καὶ κατὰ τὴν ἀναβολὴν καὶ κατὰ τὴν πᾶσαν διάθεσιν ἐντελῶς ὅμοια πρὸς τὰς ἡμετέρας εἰκόνας, ὥστε πιθανώτατον μοὶ φαίνεται ὅτι Βυζαντίου χεὶρ ἐκόσμησε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην κατὰ τοὺς χρόνους ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐδάνειζε τὴν τέχνην του εἰς τὴν βάρβαρον ἔτι τότε Εὐρώπην. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν δὲ ταύτην ἠνίχνευσα ἐπιμελέστερον πάντας τοὺς τοίχους τῆς οἰκοδομῆς, καὶ εἰς τρία ἕτερα μέρη ἀνεῦρον ὅμοια ἴχνη, μείζονα μάλιστα τῶν πρώτων καὶ καταφανέστερα. Ὁ γνώριμός μου ὅμως ἐκ Βόρμς, εἰς ὃν ἔσπευσα νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν, καίτοι πολλὰς ἔχων γνώσεις τῆς Γερμανικῆς ἀρχαιολογίας, ἠγνόει ὅμως ἐντελῶς, καὶ ἠρνεῖτο μάλιστα τὴν ὕπαρξιν ἴχνους ἀρχαίων γραφῶν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς μητροπόλεως, μέχρις οὗ τὸν ἔφερον ἐκεῖ καὶ τῷ τὰς ἔδειξα, λαβὼν τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θὰ λάβῃ πρόνοιαν νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν ξεόντων τοὺς τοίχους ἐπισκευαστῶν τὰ σοβαρὰ καὶ περίεργα ταῦτα λείψανα ἀπωτάτου παρελθόντος.

Μέχρι δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου ἔχων ἀκόμη ὥρας τινάς, περιῆλθον τὴν πόλιν, καὶ εἶδον ἐν αὐτῇ ξενοδοχεῖα κινήσαντα τὸν φθόνον ἐμοῦ τοῦ αἰχμαλώτου τοῦ ταπεινοῦ Couvent, καὶ εἶδον καὶ ἄλλας παναρχαίας ἐκκλησίας, περὶ ὧν δὲν σοὶ γράφω, καὶ ἐν ἄλλαις τὴν ἀρχαίαν συναγωγήν. Ἡ ἐντολὴ ἡ δοθεῖσα τοῖς Ἰουδαίοις «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ κληρονομήσατε τὴν γῆν», ἐξεπληρώθη θαυμασίως, —ἐρώτησον τοὺς Ῥουμούνους—, καὶ μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου πᾶσα σχεδὸν πόλις ἔχει τὴν συναγωγήν της καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν συνοικίαν της, καὶ εἰς πάσας τὰς ἄλλας συνοικίας τὰς ἐπιφανεστάτας οἰκίας ἀνηκούσας εἰς Ἰουδαίους.

Ἐν Βόρμς, πλὴν τῆς ἀρχαίας ὑπάρχει καὶ νέα

συναγωγή. Ἠρώτησα δὲ γέροντά τινα Ἑβραῖον ὅστις μὲ παρηκολούθει, (ἴσως διότι εἶδε τὸν πίλον μου παλαιὸν καὶ ἤλπιζε νὰ μοὶ τὸν ἀγοράσῃ ἀντί τινων λεπτῶν) πότε ἐκτίσθη ὁ ἀρχαιότερος τῶν ναῶν των, ὅστις ἀληθῶς ἐφαίνετο ἀρχαιότατος.

— Ἐκτίσθη, μοὶ εἶπε τόσα (δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσα) ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

— *Πρό* ;. . . Θέλεις νὰ εἰπῇς *μετά*, βεβαίως.

— Ὄχι, θέλω νὰ εἰπῶ *πρό*, διότι ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ Βόρμς ἤλθομεν ἐνταῦθα ὅτε ὁ Τίτος ἐκυρίευσε τὴν Ἱερουσαλήμ.

Μετ' ἐκπλήξεως ἀνέβλεψα τότε πρὸς τὸν ὁδηγόν μου ἐκεῖνον, καὶ ἐσχατόγηρως κυφὸς καὶ κατεσκληκὼς ὡς ἦν, μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἦν αὐτὸς ὁ περιπλανώμενος, ἢ ὡς οἱ Γερμανοὶ λέγουσιν, ὁ αἰώνιος Ἰουδαῖος, ὅστις μοὶ ὡμίλει ἂν καὶ ἐκεῖνος ἦτο μεταγενέστερος, διότι ἤκμαζε μόνον ἐπὶ Χριστοῦ.

Ἐπληροφορήθην δὲ μετὰ ταῦτα ὅτι τοιαύτη ἐστὶν ἡ περὶ ἑαυτῶν πεποίθησις πάντων τῶν Ἰουδαίων τοῦ Βόρμς, καὶ αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς ἰδίας πόλεως.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1879. Ξ.

ΣΚΗΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΘΩΝ

Η ΠΡΩΪΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

[Πρόσωπα: Ὁ ὑπουργός. Εἷς τῶν συναδέλφων του. Ὁ Γενικὸς γραμματεύς. Εἷς ἐξ ἀπορρήτων ὑπάλληλος. Εἷς βουλευτής. Εἷς νομάρχης. Εἷς κλητήρ.—Ἡ σκηνὴ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ γραφείῳ τοῦ ὑπουργοῦ].

ΣΚΗΝΗ Α'

Ὁ ὑπάλληλος καὶ ὁ *κλητὴρ* (τακτοποιῶν ἔγγραφά τινα).

Ὑπάλληλος. Ἐκτύπησαν δέκα καὶ ὁ ὑπουργὸς δὲν ἐφάνη ἀκόμη.

Κλητήρ. Ἐπέστρεψε πολὺ ἀργὰ χθὲς τὴν νύκτα· ἔμεινεν ὡς τὸ πρωΐ εἰς τὸν χορὸν τοῦ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας.

Ὑπάλληλος. Ποτὲ δὲν τὸν ἀφίνουν ἥσυχον· κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χορούς.

ΣΚΗΝΗ Β'

(Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ὑπουργός).

Ὑπουργὸς (πρὸς τὸν κλητῆρα). Μὴ ἀφήσῃς κανένα νὰ εἰσέλθῃ σήμερον. Εἶμαι καταφορτωμένος ἀπὸ δουλειάν. (Ὁ κλητὴρ ἀποσύρεται)

Ὑπάλληλος. Ἡ τράπεζά σας, κύριε ὑπουργέ, εἶνε ἐστρωμένη ἔγγραφα κατεπείγοντα. Οἱ τμηματάρχαι δὲν κατώρθωσαν νὰ σᾶς ἰδοῦν πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος, παραπονοῦνται διὰ τὴν ἐπισώρευσιν πολλῶν ὑποθέσεων καὶ ζητοῦσιν ὡς χάριν νὰ συνεργασθῶσιν ὀλίγας στιγμὰς μεθ' ὑμῶν.

Ὑπουργός. Αἴ! πολὺ ἀνυπόμονοι εἶνε οἱ κύριοι οὗτοι. Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα. Τί λέγουν αἱ σημεριναὶ ἐφημερίδες ;

Ὑπάλληλος. Πάντοτε ἡ αὐτὴ περίπου γλῶσσα· ὕβρεις κατὰ τοῦ ὑπουργείου.

Ὑπουργός. Ὅπως συνήθως· ἀλλ' ὁ *Ἐθνοφύλαξ* λέγει τίποτε περὶ τῆς χθεσινῆς μου ἀγορεύσεως ;

Ὑπάλληλος. Οὔτε γρύ.

Ὑπουργός. Ἡ ἐκ προθέσεως αὕτη σιγὴ εἶνε προϊὸν πλεκτάνης τινός, ἀλλὰ θὰ τὴν ἀνακαλύψω. Ἐκτὸς τούτου ἀναφέρουσιν ἰδιαίτερόν τι περὶ τοῦ ὑπουργείου αἱ ἐφημερίδες ;

Ὑπάλληλος. Ἡ *Παλιγγενεσία* ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Κ^ου Γεν. γραμματέως· τὸ *Ἐθνικὸν πνεῦμα* τὸν ὑπερασπίζει μετὰ πικρίας.

Ὑπουργός. Ἀδεξία ὑπεράσπισις. Θὰ καταντήσουν νὰ μᾶς φέρουν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸν ἀντικαταστήσωμεν καὶ νὰ τὰ χαλάσωμεν ἀμετακλήτως μὲ τὸ κόμμα του· καὶ ἀφοῦ αὐτοὶ μᾶς ἐξαναγκάζουν εἰς τοῦτο θὰ μᾶς λέγουν ἔπειτα ἀσυμβιβάστους, ἀποκλειστικούς. Καὶ ποίας ἐργασίας ἔχομεν σήμερον ;

Ὑπάλληλος. Ἀνάγκη νὰ καλέσητε τὸν Γεν. γραμματέα καὶ τοὺς τμηματάρχας, διότι ἐπεσωρεύθη πολλὴ ἐργασία.

Ὑπουργός. Τῷ ὄντι. Ἀμέσως θὰ περαιώσω ὅλας τὰς μετ' αὐτῶν ἐργασίας· μέχρι τῆς μεσημβρίας μήτε μία κἂν ὑπόθεσις θὰ μείνῃ ἐκκρεμής.

Ὑπάλληλος. Μὴ λησμονήσητε, ὅτι εἰς τὴν μίαν ἔχετε ὑπουργικὸν συμβούλιον. Μετὰ τὸ συμβούλιον συνεδρίασις τῆς Βουλῆς καὶ ἀνάγνωσις δύο ἀναφορῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας σας. Ἔβαλα μεταξὺ τῶν ἐγγράφων σας σημειώσεις τινάς, αἵτινες θέλουν σᾶς εὐκολύνει νὰ συζητήσητε τὰ ἐξ αὐτῶν πηγάζοντα ζητήματα· κατόπιν πρώτη ἀνάγνωσις τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀποξηράνσεως τῆς λίμνης. . .

Ὑπουργός. Δὲν θὰ εἶμαι παρὼν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου βλέπεις ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, προτιμῶντες νὰ τὴν βλέπωσι τὴν λίμνην παρὰ μεταποιημένην εἰς εὐφορωτάτους ἀγρούς· ἐγὼ δὲ δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ τοὺς δυσαρεστήσω, διότι δὲν λησμονῶ ὅτι θὰ ἔλθουν πάλιν ἐκλογαί, καὶ θὰ ἔχω ἀνάγκην τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Ὑπάλληλος. Ἀπόψε πρέπει νὰ ὑπάγητε καὶ εἰς τὸ θέατρον, διότι θὰ εἶνε καὶ ὁ βασιλεύς, καὶ εἰξεύρετε . . .

Ὑπουργός. Ἰδοὺ ἡμέρα πλήρης ἐνασχολήσεων· ἂς ὁμιλήσωμεν ὅμως περὶ σπουδαιοτέρων ὑποθέσεων, καθότι ἡ ὥρα παρέρχεται. . . Εἴσθε χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ Σολωνεῖον ;

Ὑπάλληλος. Ἤμουν καὶ ἤκουσα πολλὰ κατὰ τοῦ ὑπουργείου. Θύελλα προμηνύεται· πολλοὶ βουλευταί, φίλοι σας νομιζόμενοι, δὲν ὡμίλουν γλῶσσαν εὐχάριστον.

Ὑπουργός. Καθαρὰ ἀγυρτία. Ἰδικοί μας θὰ ἦνε ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ψηφοφορίας.

Ὑπάλληλος Ἴσως.

Ὑπουργός. Ἀλλὰ τί ἠκούσατε ;

Ὑπάλληλος. Ὁ Α. ἔλεγεν, ὅτι οἱ ὑπουργοὶ κατέστησαν ἀπροσπέλαστοι ἀφότου ἐπίστευσαν ὅτι ἔχουν τὴν πλειονοψηφίαν ἀσφαλῆ.

Ὑπουργός. Ἀσφαλεστάτη τῷ ὄντι πλειονοψηφία ! Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὄρεξιν τοῦ μέν, ἀπὸ τὴν χαμέρπειαν τοῦ δέ, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν ὅλων !

Ὑπάλληλος. Ὁ Β. παραπονεῖται διὰ τὰς κατ' εὔνοιαν διδομένας θέσεις.

Ὑπουργός. Εἶνε θυμωμένος διότι δὲν διωρίσαμεν ἔπαρχον τὸν κακοήθη γαμβρόν του . . . καὶ διότι δὲν προβιβάσαμεν τὸν ἀνεψιόν του, ὅστις εἶνε ὁ μωρότερος καὶ ἑπομένως ὁ ἀρχαιότερος ὅλων τῶν ἀντεισαγγελέων τοῦ Κράτους. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ κάμωμεν κάτι τι καὶ δι' αὐτόν.

Ὑπάλληλος. Ὁ Γ. ὡμίλει ἐναντίον σας. . .

Ὑπουργός. Διότι ἠρνήθην νὰ παρακαλέσω τὸν κεντρικὸν ταμίαν νὰ τῷ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τοῦ δεκεμβρίου, ἐνῷ εὑρισκόμεθα εἰς τὸν σεπτέμβριον !

Ὑπάλληλος. Ὅλαι αἱ ἐφημερίδες πομποδῶς ἀναγγέλλουν τὴν ἔλευσιν τοῦ κ. Δ.

Ὑπουργός. Δὲν παραξενεύομαι διὰ τοῦτο· ὁ κ. Δ ὁσάκις ἀναχωρεῖ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁσάκις ἐπιστρέφει φροντίζει νὰ καταχωρίζεται τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας.

Ὑπάλληλος. Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἀντιπολιτευόμενός τις δημοσιογράφος μὲ ἔκαμε πολλὰ *κοπλιμέντα*.

Ὑπουργός. Ποῖος ;

Ὑπάλληλος. Μαντεύσατέ τον.

Ὑπουργός. (Γελῶν) Γνωρίζω κάποιον . . .

Ὑπάλληλος Εἶνε ὁ Ε.

Ὑπουργός. Τὸν ἐμάντευσα. Αἱ ἀπαιτήσεις του τοὐλάχιστον εἶνε μικραί. Χθὲς μὲ παρεκάλεσε νὰ διατηρήσω εἰς τὴν θέσιν του τὸν ὑπαστυνόμον**, κατὰ τοῦ ὁποίου πολλαὶ καταγγελίαι ἐγένοντο ἐπὶ καταχρήσει.

ΣΚΗΝΗ Γ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ Γεν. Γραμματεύς].

Γεν. Γραμματεύς. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Ὑπουργέ, ἂν διακόπτω τὴν συνομιλίαν σας, ἀλλ' ἔχω ἀνάγκην ὑπογραφῶν διὰ πλῆθος σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων, αἵτινες εἶνε ἀνεπίδεκτοι ἀναβολῆς.

Ὑπουργός. Περιμείνατε μίαν στιγμήν, ἀγαπητέ· ἐντὸς ὀλίγου εἶμαι ἰδικός σας. Τώρα ὁμιλοῦμεν περὶ πραγμάτων σπουδαιοτάτων καὶ ἀνεπιδέκτων ἐπίσης ἀναβολῆς. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἐξέρχεται). Μήπως. . . [Ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ ὁ κλητὴρ προβάλλει τὴν κεφαλήν].

Κλητήρ. Ὁ κ. Ζ, κύριε Ὑπουργέ, ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ· ἐπιμένει πολὺ εἰς τοῦτο.

Ὑπουργός. Ἀδύνατον, εἰπέ του ὅτι λυποῦμαι μεγάλως, ἀλλὰ δὲν ἔχω οὐδὲ στιγμὴν εἰς τὴν διάθεσίν μου, θὰ τὸν ἰδῶ σήμερον εἰς τὰς δύω εἰς τὸν περίβολον τῆς Βουλῆς. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται). Μήπως ἀνεκαλύψατε τὸν λόγον δι' ὃν ὁ βουλευτὴς Η ἀπαιτεῖ νὰ παύσω τὸν πρό τινων μηνῶν τῇ συστάσει αὐτοῦ διορισθέντα ἔπαρχον Θ ;

Ὑπάλληλος. Τὸν ἀνεκάλυψα, προτιμῶ ὅμως νὰ μὴ τὸν εἴπω, διότι μοὶ φαίνεται πολὺ αἰσχρός.

Ὑπουργός. Ἐπιθυμῶ νὰ τὸν γνωρίζω.

Ὑπάλληλος. Ὅπως καλῶς ἐπληροφορήθην ὁ κ. Η διώρισε τὸν Θ καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὸν προστατεύῃ ἐν θεμιτοῖς καὶ ἀθεμίτοις ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῷ ἀποδίδῃ οὗτος ὀγδοήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα ! Ὁ ταλαίπωρος Θ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐξεπλήρωσε τὴν αἰσχρὰν συμφωνίαν, μετὰ παρέλευσιν ὅμως αὐτῶν ἐγνωστοποίησε τῷ κ. Η ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξακολουθήσῃ πληρόνων τὸ ποσὸν τοῦτο, διότι δὲν δύναται νὰ ζήσῃ, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του, μὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ μικροῦ του μισθοῦ.

Ὑπουργός. Τί κακοήθης ἄνθρωπος ! Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μὲ κατεζάλισε νὰ δώσω ἓν εἰσιτήριον δωρεὰν μέχρι Παρισίων εἴς τινα ἔμπορον, ἐνῷ κάλλιστα ἐγνώριζεν ὅτι καὶ τοῦ προσεχοῦς ἔτους τὰ εἰσιτήρια διετέθησαν ἅπαντα. Τίς οἶδεν ὁποίας συμφωνίας εἶχε κάμει μὲ τὸν δῆθεν προστατευόμενόν του! [Εἰσέρχεται ἐκ νέου ὁ κλητήρ].

Ὑπουργός. Πάλιν ! . . . δὲν εἶχον ἀπαγορεύσει ; . . .

Κλητήρ. Ἀλλ' εἶνε ὁ βουλευτὴς Ι, ὅστις λέγει ὅτι εἶνε πάντοτε δεκτὸς ἅμα ἐμφανισθῇ.

Ὑπουργός. Ἂς εἰσέλθῃ. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται). Τί ὀχληρὸς ἄνθρωπος ! θὰ μὲ κάμῃ καὶ αὐτὸς νὰ χάσω μίαν ὥραν (Πρὸς τὸν ὑπάλληλον ἀπερχόμενον) Στείλατέ μου μετ' ὀλίγον τὸν Γ. γραμματέα, ἴσως μὲ ἀπαλλάξει ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ βουλευτοῦ.

ΣΚΗΝΗ Δ'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ βουλευτής].

Βουλευτής. Σᾶς ἐνοχλῶ, φίλτατε ὑπουργέ.

Ὑπουργός. Τοὐναντίον· χαίρω ὅτι σᾶς βλέπω· καὶ ἡ κυρία σας ; σκοπεύω νὰ ὑπάγω σήμερον νὰ τῇ προσφέρω τὰ σεβάσματά μου· ἐλπίζω ὅτι ὑγιαίνει.

Βουλευτής. Σᾶς εὐχαριστῶ· εἶνε ἐξαίρετα. Ἠξεύρετε, ὅτι εἶμαι ὅλως εὐθυμία καὶ χαρὰ ἐρχόμενος νὰ σᾶς ἰδῶ σήμερον ;

Ὑπουργός. Ἀληθινά ! Τόσον τὸ καλλίτερον. Ἡ εὐδιαθεσία σας αὕτη εἶνε δι' ἐμὲ κολακευτική.

Βουλευτής. Μαντεύσατε πόθεν προέρχεται ;

Ὑπουργός. Ἀγνοῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν.

Βουλευτής. Αἴ ! φίλτατε ὑπουργέ, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς ζητήσω· ὑπάρχουν βουλευταί, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ πλησιάσουν ὑπουργὸν χωρὶς νὰ τοῦ τείνουν τρόπον τινὰ χεῖρα ἐπαίτου· τὸ ἔλεγα προχθὲς εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Ἡ ὑπουργικότης μου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπο-

πτος, καθότι εἶνε ἀφιλοκερδής. Ὁ ὑπουργὸς συνωμολόγησε τοῦτο μὲ τὴν συνήθη του ἀγαθότητα. ἀηδιάζω τοὺς πειναλέους ἐκείνους θεσιθήρας· σεῖς πρέπει νὰ βλέπετε πολλοὺς τοιούτους.

Ὑπουργός. Ναί, κατὰ δυστυχίαν.

Βουλευτής. Αἰσθάνομαι πραγματικὴν εὐχαρίστησιν συλλογιζόμενος, ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην ὑμῶν, καὶ ἐν τούτοις, ὅτι εἶμαι εἷς τῶν σταθερωτέρων φίλων σας, δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἐψηφοφόρησα οὔτε μίαν φορὰν κατὰ τοῦ ὑπουργείου. Χειροκροτῶ εἰς ὅλους τοὺς λόγους τῶν φίλων σας, φωνάζω *εὖγε, εὖγε*· τοῦτο σημειοῦται εἰς τὰ Πρακτικὰ καὶ προξενεῖ ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸ κοινόν.

Ὑπουργός. Ἀξιόλογα.

Βουλευτής. Ὑπέγραψα ὅλας τὰς ἀκανθώδεις προτάσεις, τὰς κατατεθείσας ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ ὑπουργείου. Ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει τὰ ὀνόματα τῶν ὑπογραψάντων καὶ ἄσβεστος γέλως τὰ ὑποδέχεται εἰς τὰ θεωρεῖα.

Ὑπουργός. (Καθ' ἑαυτὸν) Ποῦ ἄρα θὰ καταντήσῃ; τρέμω. (Μεγαλοφώνως) Εἴσθε ἐκ τῶν πιστῶν φίλων μας, δὲν τὸ λησμονοῦμεν.

Βουλευτής. Θέλω νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω προσφέρων εἰς ὑμᾶς ἐκδούλευσίν τινα.

Ὑπουργός. Λέγετε λοιπόν.

Βουλευτής. Ἡ νομαρχία Κυκλάδων εἶνε κενὴ τώρα· ἔρχομαι νὰ σᾶς ὑποδείξω τὸν μόνον ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δύνασθε νὰ διορίσητε ἐκεῖ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ· ἔχετε πολλοὺς νομάρχας ἀνικάνους, προσέξατε. Ὁ παρ' ἐμοῦ συνιστάμενος, τὸν ὁποῖον θὰ ἐμαντεύσατε, εἶνε ἀρχαῖος καὶ ἔμπειρος διοικητικὸς ὑπάλληλος, σήμερον δὲ δεξιώτατος δημοσιογράφος· συνετέλεσεν εἰς τὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς ἐπιτυχίαν σας· ἐκτὸς τούτου φιλόπονος, εὐμαθής, ἐπιτήδειος εἰς τὸ προσελκύειν ἀνθρώπους, γνωρίζων τὰ πρόσωπα. . .

Ὑπουργός. Νομίζω, ὅτι ἀνεμίχθη κάπως εἰς τὰ Λαυριακά.

Βουλευτής. Ναί. . . . ἐζημιώθη ὀλίγον. . . . καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, πλὴν εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν δέχονται μικρὰν θέσιν· δὲν τὸ λέγω διότι εἶνε ἀδελφός μου, τοῦτο δὲν μὲ τυφλώνει.

Ὑπουργός. Ὤ! βέβαια.

Βουλευτής. Θὰ εὐχαριστηθῇ πληρέστατα εἰς τὴν ἐν λόγῳ θέσιν· δὲν θὰ ἔχῃ κάμμίαν ἄλλην ἀπαίτησιν· βδελύττεται, ὅπως καὶ ἐγὼ τὴν θεσιθηρίαν. (Ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ ὁ Γ. γραμματεὺς προβάλλει τὴν κεφαλήν).

Γ. Γραμματεύς Δύναται ὁ κύριος ὑπουργὸς νὰ θέσῃ ὑπογραφάς τινας πολὺ κατεπειγούσας;

Ὑπουργός. Ἀμέσως· ἐντὸς ὀλίγου τελειόνομεν τὴν ὁμιλίαν μας. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἀπέρχεται).

Βουλευτής. Νὰ μὴ σᾶς ἐμποδίζω....

Ὑπουργός. Ἀστεΐζεσθε; Δὲν μὲ λέγετε τίποτε περὶ τοῦ θεάτρου, σεῖς ὁ διάπυρος ἐραστὴς τῆς μουσικῆς;

Βουλευτής. Τὸ θέατρον εἶνε κατ' ἐμὲ ἐλεεινὸν ἐφέτος· ὁ ὑψίφωνος μάλιστα εἶνε ἀνυπόφορος... Σᾶς ἔλεγον λοιπὸν ὅτι ὁ ἀδελφός μου ἔχει ὅλα τὰ προσόντα. . .

Ὑπουργός. Ὡμιλῶμεν ἄλλοτε περὶ τούτου... Εἴχατε εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ σας;

Βουλευτής. Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶχον. Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως νὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν σύστασίν μου. Θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ σᾶς τὸν ὑποδείξω, ἐπαναλαμβάνω δὲ νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι δὲν ὁρμῶμαι ἀπὸ τὴν ποταπὴν σκέψιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἀδελφός μου. Τοῦτο κάμνω μόνον χάριν τῆς ὑπηρεσίας. Δόξα τῷ θεῷ ἡ ἀφιλοκέρδειά μου εἶνε εἰς ὅλους γνωστή.

Ὑπουργός. Οὐδεὶς ἀμφιβάλλει περὶ αὐτῆς. Σᾶς εὐγνωμονῶ διὰ τὴν σύστασίν σας, ἀλλ' οἱ διορισμοὶ τῶν νομαρχῶν ἀποφασίζονται, φίλε μου, ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ. Ὡμιλήσατε περὶ τοῦ διορισμοῦ τούτου καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους μου.

Βουλευτής. (Καθ' ἑαυτὸν) Προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ πάσης προσωπικῆς ὑποχρεώσεως. (Μεγαλοφώνως) Ὄχι· θέλω νὰ ἔχετε ὑμεῖς τὴν τιμὴν τῆς προτάσεως· ἐγὼ σᾶς εἶπα τὴν ἀλήθειαν. Τώρα ἐπιφυλάττομαι μόνον νὰ ἐκτιμήσω τὴν πολιτικὴν σύνεσιν τοῦ ὑπουργείου, καθόσον θὰ κάμῃ καλὴν ἢ κακὴν ἐκλογήν· ἐγὼ σᾶς ἔδωκα νύξιν ἀρκούντως καὶ δὲν ἀναμιγνύομαι πλέον εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

Ὑπουργός. Δὲν θέλω λησμονήσει τὴν ὑμετέραν σύστασιν.

Βουλευτής. Τὴν σύστασίν μου! εἴπατε μᾶλλον τὴν μαρτυρίαν μου.

Ὑπουργός. Ἔστω· Ἀλλ' ἂς ὁμιλήσωμεν ὀλίγον περὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων. Ὑμεῖς ὅστις βλέπετε τόσον κόσμον πρέπει νὰ γνωρίζετε κάλλιον παντὸς ἄλλου πῶς εἶνε διατεθειμένη ἡ κοινὴ γνώμη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον . . .

Βουλευτής. Ἀρκετὰ καλά· ἐν τούτοις. . . . θέλετε νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν;

Ὑπουργός. Ἀναμφιβόλως· θὰ με ὑποχρεώσετε μεγάλως.

Βουλευτής. Αἴ λοιπόν! λέγουν ἐν γένει ὅτι τὸ ὑπουργεῖον δὲν κάμνει τίποτε διὰ τοὺς φίλους του . . . ὅτι τοὺς παραμελεῖ καθ' ὑπερβολήν. Δὲν ὁμιλῶ περὶ ἐμοῦ, πλὴν ἰδοὺ πρό τινος διέτρεξα ὅλην τὴν ἐπαρχίαν μου καὶ εὗρον παντοῦ δυσαρέσκειαν.

Ὑπουργός. Μήπως μέμφονται τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν μας;

Βουλευτής. Ὄχι δά.

Ὑπουργός. Μήπως τὰ ὑλικὰ συμφέροντα πάσχουσι;

Βουλευτής. Τὸ ἐναντίον,

Ὑπουργός. Μήπως ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις παραμελεῖται;

Βουλευτής. Διαδίδεται μάλιστα μὲ τὸ πάρα πάνω.

Ὑπουργός. Μήπως δὲν λαμβάνεται φροντὶς περὶ ὁδοποιΐας; Ποῖα εἶνε λοιπὸν τὰ παράπονα τῶν συνεπαρχιωτῶν σας.

Βουλευτής. Σᾶς εἶχα δώσει κατάλογον τεσσάρων ἢ πέντε ἐκλογέων μὲ ἐπιρροήν, ἐχόντων ἀπαιτήσεις μετρίας καὶ εὐλόγους καὶ ὅμως τὰς ἐλησμονήσατε. Δὲν λέγω τοῦτο χάριν ἐμαυτοῦ, ἀδιαφορῶν ἐὰν ἐπανέλθω εἰς τὴν Βουλήν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ κατωρθώσετε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, καὶ τότε βλέπομεν. . . . Καθεὶς ἐρωτᾷ τί χρησιμεύει νὰ ψηφοφορῇ τις ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλοὶ μεμψιμοιροῦσι διὰ τὴν πρὸς τοὺς φίλους σας δεικνυομένην ἀδιαφορίαν. Ὑμεῖς μὲ ἀναγκάσατε νὰ σᾶς εἴπω ὅλ' αὐτά. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς φαίνεται πάλιν εἰς τὴν θύραν· ἀμφότεροι ἐγείρονται καὶ προχωροῦσι πρὸς αὐτόν· ὁ βουλευτὴς ἐξακολουθεῖ). Ἄ! ἐλησμόνησα, ἔχω μίαν διαφορὰν μὲ τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὑπουργός. Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν;

Βουλευτής. Διώρισε προχθὲς εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἕνα ὑγειονομοσταθμάρχην χωρὶς νὰ λάβῃ καὶ τὴν γνώμην μου. Τί θὰ εἰποῦν εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου βλέποντες ὅτι γίνονται διορισμοὶ μὴ μεσολαβοῦντος ἐμοῦ;

Ὑπουργός. Ἐν τούτοις.... δὲν εἶνε δυνατόν.

Βουλευτής. Καὶ πάλιν σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρόκειται περὶ τοῦ συμφέροντός μου. Τοῦ βουλευτοῦ τὸ ἀξίωμα μόνον πικρίας καὶ κόπους μοὶ προξενεῖ. Ἂν θέλετε νὰ ἔλθῃ ἀντ' ἐμοῦ βουλευτὴς ἀντιπολιτευόμενος, ἀρκεῖ νὰ ἐπιμείνετε εἰς αὐτὸν τὸν στραβὸν δρόμον.

Ὑπουργός. Οἱ ἐκλογεῖς σας εἶνε ἀρκετὰ δίκαιοι, ὥστε νὰ μὴ σᾶς καταστήσωσιν ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑπουργείου.

Βουλευτής. Ἡ θέλησις τῶν ἐκλογέων εἶνε νὰ εἰσακούεται ὁ βουλευτής των· ἂν δὲ οὗτος δὲν ἔχει κάμμίαν ἐπιρροὴν τὸν μουντζώνουν.

Ὑπουργός. Θὰ ὁμιλήσω περὶ ὅλων τούτων μὲ τοὺς συναδέλφους μου.

Βουλευτής. Ἐγὼ ὡμίλησα πρὸς τὸ συμφέρον σας . . . Πλὴν σᾶς παρακαλῶ ἂς παύσωμεν . . . Σᾶς περιμένουν. . . καὶ θὰ λυπηθῶ πολὺ ἂν σᾶς ἔκαμνα νὰ χάσητε τὸν καιρόν σας.

Ὑπουργός. Μὲ τὴν ἄδειάν σας. (Ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἔδραν του καὶ κάθηται· ὁ Γ. Γραμματεὺς εἰσέρχεται).

Βουλευτής. (Ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ ἀπερχόμενος λέγει καθ' ἑαυτόν). Ἄ! δὲν θέλεις τὸν ἀδελφόν μου· ἐντὸς ὀλίγου λογαριαζόμεθα.

ΣΚΗΝΗ Ε'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ Γ. Γραμματεύς].

Ὑπουργός. Ἄ! τέλος πάντων! ἐνόμιζον ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθῃ ποτέ. Τί ἀγύρτης! Ἡ μὲν κατάχρησις τῶν ὑπουργῶν λογίζεται ἔγκλημα, ἡ δὲ ἀνάμιξις τῶν βουλευτῶν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ὑποστηρίζεται ὡς πολιτικὸν δόγμα! Τώρα λοιπὸν θὰ ἐργασθῶμεν, ἀγαπητέ. Διέταξα νὰ μὴ ἀνοιχθῇ εἰς κανένα ἡ θύρα μου· ἔχομεν ἀκόμη τοὐλάχιστον δύο ὧρας· τὰς θέτω εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Γ. Γραμματεύς. Ἔχω μεγάλην ἀνάγκην αὐτῶν· πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος δὲν ἠδυνήθητε νὰ μοῦ παραχωρήσητε οὔτε μίαν κἂν στιγμήν· ἡ τράπεζά μου εἶνε καταφορτωμένη ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων.

Ὑπουργός. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἂς μὴ χρονοτριβῶμεν· ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα, ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις ὅσαι συνιστῶνται ὑπὸ βουλευτῶν. Τὰς ἐβάλατε κατὰ μέρος; Πρέπει νὰ διεκπεραιωθῶσι παραχρῆμα.

Γ. Γραμματεύς. Ἐδῶ τὰς ἔχω.

Ὑπουργός. Ἀναγνώσατε λοιπόν· σᾶς ἀκούω.

[Ὁ κλητὴρ ἀνοίγει ἀμφότερα τὰ φύλλα τῆς μεγάλης θύρας καὶ εἰσάγει τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης. Οἱ δύο ὑπουργοὶ σφίγγουσι τὰς χεῖρας ἀλλήλων].

Ὑπουργός. (Πρὸς τὸν Γ. Γραμματέα) Εἶμαι ἰδικός σας, ἀγαπητέ, μετὰ μίαν στιγμήν· βλέπετε, ὅτι ὑπάρχει ἀνωτέρα βία, ἀλλὰ περιμείνατέ μοι ὀλίγον καὶ θέλομεν ἐπανορθώσει τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ συνάδελφός του].

Συνάδελφος Καλημέρα, φίλτατε συνάδελφε· ἐδραπέτευσα μίαν στιγμὴν διὰ νὰ ἔλθω νὰ τὰ ἰδῶμεν. Ἀφῆκα εἰς τὸ γραφεῖόν μου δύο τμηματάρχας ἀδημονοῦντας διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ σπουδαιοτέρων ὑποθέσεων, τὰ δὲ διοικητικὰ πρέπει νὰ ὑποχωροῦν εἰς τὴν πολιτικήν. Μᾶς καταβαρύνουν μὲ ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν· ἀπαιτοῦν νὰ μεριμνῶμεν περὶ πάντων ὡς ἂν τὸ ἡμερονύκτιον εἶχεν ἑξήκοντα ὧρας.

Ὑπουργός. Ἔτρεξε τίποτε μετὰ τὸ χθεσινὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον;

Συνάδελφος. Ὄχι· ἀλλ' ἠσθανόμην τὴν ἀνάγκην νὰ συνομιλήσωμεν περὶ τούτου πρὸ τοῦ σημερινοῦ συμβουλίου.

Ὑπουργός. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλικὴν ταύτην ἐμπιστοσύνην.

Συνάδελφος. Ὁ Βασιλεὺς μ' ἐφάνη σύννους καὶ σοβαρός· μήπως εἶνε δυσαρεστημένος ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον; Ἡ ψυχρότης του δὲν ἔκαμε καὶ εἰς ὑμᾶς ἐντύπωσιν;

Ὑπουργός. Τὴν παραμικράν. Ἴσως ἦτο ὀλιγώτερον περιποιητικὸς παρὰ τὸ σύνηθες· μέριμνά τις ἢ κακοδιαθεσία . . .

Συνάδελφος. Παρετηρήσατε ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν φθάνει πρῶτος καὶ πρὸ τῆς

ὡρισμένης ὥρας διὰ νὰ συνδιαλλεχθῇ ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ βασιλέως;

Ὑπουργός. Τὸ παρετήρησα καὶ ἐγώ.

Συνάδελφος. Καὶ ὁ πρόεδρός μας δὲν ἦτο καὶ αὐτὸς εὐδιάθετος· μήπως ἀπαντᾷ δυσκολίας τινὰς τὰς ὁποίας μᾶς ἀποκρύπτει;

Ὑπουργός. Αἴ! σεῖς ἀνησυχεῖτε πάντοτε καὶ χωρὶς ἀφορμήν. Οἰκογενειακοί τινες περισπασμοὶ ἀνησύχουν τὸ πνεῦμα τοῦ Προέδρου, οὐδόλως ὅμως ἡ πολιτική. Τὸ κατ' ἐμὲ εἰς σοβαρώτερα πράγματα ἐφιστῷ τὴν προσοχήν μου. Ἂς ὁμιλήσωμεν ἀνυποκρίτως καὶ ὅπως ἁρμόζει εἰς τιμίους ἀνθρώπους, ὑποληπτομένους ἀλλήλους. Τί λέγετε, δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων μας ἐκπίπτουν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν καὶ ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἐνόησε πλέον τὴν ἀνικανότητά των;

Συνάδελφος. Δὲν ἐτόλμων νὰ τὸ εἰπῶ ἐγὼ πρῶτος. Τὸ κακὸν εἶνε πραγματικόν· ἀλλὰ τίς ἡ θεραπεία; Ὅταν γηραιὸν οἰκοδόμημα ἀρχίζῃ νὰ σαλεύῃ, ὁ πρῶτος κτύπος τῆς σφύρας τὸ κάμνει νὰ καταρρεύσῃ ὁλόκληρον· μεγαλήτερος κίνδυνος εἶνε ν' ἀντικαταστήσῃ τις τὰς ἐκ τῆς πολυκαιρίας φθαρείσας δοκούς, παρὰ ν' ἀφήσῃ τὸ οἰκοδόμημα ὅπως εὑρίσκεται· δὲν εἴμεθα ἀρκούντως ἰσχυροὶ ὥστε ν' ἀποπειραθῶμεν ὑπουργικὴν τροποποίησιν.

Ὑπουργός. Ἔστω· ἂς μείνωμεν λοιπὸν ὅπως εἴμεθα· οἱ συνάδελφοί μας ἂς ὠφεληθοῦν ἐκ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἥτις τοῖς δίδεται· ἄλλως ὀλιγώτερον μὲ ἐνοχλεῖ ἡ μετριότης τινῶν ἐξ αὐτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἡ οἴησις. Ἔχομεν μάλιστα συνάδελφόν τινα, ὅστις νομίζει ὅτι τὰ πάντα τῷ ἐπιτρέπονται, ἐπειδὴ ἐπιτυγχάνει κάλλιον ἡμῶν εἰς τὸ βῆμα· ἂς ἀρκεῖται εἰς τὰς ῥητορικάς του δάφνας καὶ ἂς μὴ ἔρχεται νὰ μᾶς ἐνοχλῇ εἰς τὰ ὑπουργεῖά μας· καθεὶς πρέπει νὰ ἦνε ἀνεξάρτητος εἰς τὸ ὑπουργεῖόν του· αὐτὸς ὅμως θέλει νὰ μᾶς ἐπιβάλλῃ ἐλεεινοὺς διορισμούς. Πολλάκις ἀπεφάσισα νὰ δώσω τὴν παραίτησίν μου ἀλλά, τὸ ὁμολογῶ, ἐφοβήθην μὴ γείνω αἴτιος νὰ καταρρεύσῃ ὁλόκληρον τὸ ὑπουργεῖον, ἢ μήπως ἀντικατασταθῶ ἀμέσως.

Συνάδελφος. Αἴ! καὶ πῶς νὰ σᾶς ἀντικαταστήσουν;

Ὑπουργός. Λέγετε ἀληθέστερα ἀφ' ὅτι φρονεῖτε. Δὲν ἔχουν μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας μου· πολλοὶ ἄλλοι εἶνε ἱκανώτεροί μου· ἀλλὰ ἦσθε βέβαιος νὰ εὕρητε ἀνθρώπους, ἀξίας τινός, στέργοντας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ὑπουργεῖον πεπαλαιωμένον ἤδη . . . καὶ νὰ ζευχθῶσιν εἰς ἅρμα διανύσαν πλέον τὰ τρία τέταρτα τῆς πορείας του;

Συνάδελφος. Μὲ ἐμέμφεσθε πρὸ μικροῦ ὅτι ἀνησυχῶ πάντοτε· πλὴν τώρα βλέπω ὅτι γίνεσθε καὶ σεῖς ἀπαισιόδοξος.

Ὑπουργός. Προσπαθῶ νὰ ἐκτιμήσω ἀκριβῶς τὴν κατάστασίν μας χωρὶς ὑπέρμετρον ἐμπιστοσύνην, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολικὴν ἀνησυχίαν. Ἂς μὴ τὸ κρύπτωμεν· ἡ πτῶσίς μας δὲν θὰ βραδύνῃ πλέον πολύ· δὲν ἀξίζομεν ὅμως ὀλιγώτερον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον εἰσόδου μας. Ἐκυβερνήσαμεν τὸν τόπον χωρὶς νὰ ὑποπέσωμεν εἰς κοινὸν σφάλμα βαρύ, καὶ ὅπως ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις καὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἡ κατάστασις· δὲν παρέβημεν τὰς ὑποχρεώσεις μας, δὲν ἐψεύσαμεν τὰς ἐλπίδας τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ τὸ μειονέκτημά μας, καὶ εἶνε μέγα εἰς τὸν τόπον τοῦτον, εἶνε ὅτι ἐμείναμεν ὑπὲρ τὸ ἔτος εἰς τὰ πράγματα· ὁ κόσμος ἀγαπᾷ τὰς μεταβολάς, ἐβαρύνθη νὰ ἀκούῃ τὰ ὀνόματά μας, ὅλαι δὲ αἱ φιλοδοξίαι, ὅσας συνέχει ἡ εἰς τὴν κυβέρνησιν παρουσία μας, ἐπιποθοῦσι κρίσιν τινὰ οἱανδήποτε διὰ νὰ ὀιφθῶσιν εἰς τὰ λάφυρα τῆς ἐξουσίας. Τὸ κατ' ἐμὲ ἀναμένω ἡσύχως τὴν τοιαύτην κρίσιν.

Συνάδελφος. Τὸ κατ' ἐμὲ ὁμολογῶ ὅτι μεγάλως θὰ λυπηθῶ ἀφίνων τὴν ἐξουσίαν. Πολὺ τὴν ἐπεθύμησα· μεγάλας προσπαθείας κατέβαλα διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσω· αὕτη ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέρμα τῆς φιλοδοξίας μου, καὶ δὲν θὰ ἀπεμακρυνόμην εὐχαρίστως ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον πρὶν ἢ κατορθώσω λαμπρόν τι ἔργον, τὸ ὁποῖον νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρόν.

Ὑπουργός. Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγετε; Αἱ ὑψηλαὶ σκέψεις εἶνε ἀπηγορευμέναι εἰς ἡμᾶς, φίλε μου· δι' ἡμᾶς οὔτε ἡ αὐρινὴ κἂν ἡμέρα εἶνε ἐξησφαλισμένη· εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀμφισβητῶμεν μικρολόγως καθ' ἑκάστην τὴν πάντοτε διαφιλονεικουμένην κατοχὴν τῆς ἐξουσίας. Καὶ ποῖον σχέδιον μᾶς εἶνε δυνατὸν νὰ πραγματοποιήσωμεν; Μεταξὺ παντὸς σχεδίου καὶ τῆς ἐκτελέσεώς του ὑπάρχουν τάφροι, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ὑπουργὸς εἶνε ἐφικτὸν νὰ ὑπερπηδήσῃ.

Συνάδελφος. Ἀλλ' ἴσα ἴσα ἡ πάλη ἀφυπνίζει τὰς νοερὰς δυνάμεις.

Ὑπουργός. Αἴ! φίλε μου, εἶσθε νέος καί, μολονότι πεπειραμένος, διατηρῆτε εἰσέτι παραδόξους πλάνας! Μεγάλαι ἰδέαι! ἀλλὰ πρῶτον ἔχετε τοιαύτας; ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς κάμω τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ὅλα τὰ συστήματα ἐφευρέθησαν, διετυπώθησαν, ἐδοκιμάσθησαν. Δὲν ὑπάρχει φρονῶ θεωρία ὅσον ἄτοπος καὶ ὅσον ἀλλόκοτος καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ἥτις νὰ μὴ ἔχῃ τοὺς ἐγκωμιαστὰς καὶ τοὺς ἀποστόλους της. Ἀλλ' ἔστω· ὑποθέτω ὅτι συνελάβετε σχέδιόν τι νέον καὶ μέγα ἐν τῇ πολιτικῇ, ἐν τῇ διοικήσει, ἐν τῇ δημοσίᾳ οἰκονομίᾳ· προσέξατε μὴ πιστεύσητε νὰ τὸ καταστήσετε ἀποδεκτόν· ἡ Βουλὴ ἀγαπᾷ τὴν πεπατημένην ὁδόν· πᾶσα καινοτομία τὴν τρομάζει, καὶ αὐτὴ ἡ ἀντιπολίτευσις, τὴν ὁποίαν γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ, βδελύσσεται πᾶν ὅ,τι νέον· πᾶσα πρότασις ἀσυνήθης τῇ φαίνεται ἐγκρύπτουσα παγίδα, ὅταν γίνεται ἐκ μέρους ὑπουργοῦ, ἐγκλείουσα δὲ ἄγνωστόν τι δυνάμενον νὰ δώσῃ χώραν εἰς κατάχρησιν, ὅταν προέρχεται ἔκ τινος τῶν μελῶν της. Ἀφροσύνη εἶνε νὰ ὀνειροπολῇ τις διὰ τὸν τόπον μας μεγαλεῖον καὶ δόξαν εἰς τὴν ἐποχήν μας ταύτην, ἐποχὴν ἀγώνων ποταπῶν καὶ παθῶν χαμαιζήλων.

Συνάδελφος. Διὰ τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἐπιμονῆς δύναταί τις νὰ διασκεδάσῃ τὰς προλήψεις, νὰ καταβάλλῃ τὰς ἀντιστάσεις, νὰ ἐξαναγκάσῃ πεποιθήσεις.

Ὑπουργός. Πεποιθήσεις! πεποιθήσεις, φίλε μου, ἐν Ἑλλάδι! ἀλλὰ δὲν ἴδατε, ἀφ' ὅτου εἴσθε εἰς τὴν ἐξουσίαν πῶς σχηματίζονται καὶ πῶς ἐξαφανίζονται αἱ πεποιθήσεις! Ποσάκις διὰ τὰ ἁπλούστερα καὶ δικαιότερα πράγματα δὲν εὑρέθητε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξοικονομήσετε, νὰ κολακεύσετε—ἐὰν ἀνήκετε εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν θὰ μετεχειρίζεσθε τὴν λέξιν νὰ *διαφθείρετε*—τοὺς ἀνθρώπους, ὧν ἡ ἐπιδοκιμασία σᾶς ἦτο ἀναγκαία; Διὰ ν' ἀκούωμεν τὰς μωροτάτας ὁμιλίας, τὰς κακοηθεστάτας προτάσεις, δὲν καταναλίσκομεν καθ' ἑκάστην ὅλον τὸν καιρόν μας. Πόσας δὲ γνωρίζετε παρακαλῶ συνειδήσεις καὶ πεποιθήσεις δυναμένας ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν προσφορὰν ἑνὸς Ἐπαρχείου;

Συνάδελφος. Εἴσθε ἀπελπιστικός. Ὁ νοῦς σας ἀπεξήρανε τὴν καρδίαν σας· ἀλλ' ἂν ἀπεκδύσωμεν τὸ ἀξίωμά μας πᾶσαν δόξαν, πᾶσαν μέλλουσαν τιμήν, τί θὰ μᾶς μείνῃ; Τὰ πολυτελῆ μας γραφεῖα ὅπου ξενιζόμεθα ἐπὶ μίαν ἡμέραν κατόπιν μυρίων ἄλλων, ὅπου πάμπολλοι θέλουν ἔλθει νὰ ξενισθῶσι κατόπιν ἡμῶν, ὁ μισθός, ἡ ἅμαξα, καὶ τὰ βασιλικὰ γεύματα! Μάταιαι καὶ θλιβεραὶ εὐχαριστήσεις. Προτιμῶ ἑκατοντάκις τὴν ταπεινὴν ἰδιωτικήν μου οἰκίαν, τὴν μετ' ὀλίγων καλῶν φίλων συναναστροφήν, παρὰ τὴν δουλείαν τοῦ ἐπισήμου καὶ θορυβώδους βίου σας.

Ὑπουργός. Βλέπω ὅτι ῥίπτεσθε εἰς τὰ ἄκρα. Ἂς πράττωμεν τὸ καλὸν χωρὶς νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν δόξαν· ἂς ὑπηρετήσωμεν τὴν πατρίδα μας, χωρὶς ν' ἀναμένωμεν παρ' αὐτῆς κἀμμίαν ἀμοιβήν· ἂς ζήσωμεν ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἐποχή μας καὶ ἂς μὴ εἴμεθα μηδὲ τολμηρότεροι μηδὲ ἐναρετώτεροι τῶν συγχρόνων μας· ἂς ἀρκεσθῶμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ἀποστολήν μας μὲ τὰ ὄργανα, ὅσα ἡ θεία πρόνοια θέτει εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν, ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ στιγμὴ νὰ παραδώσωμεν εἰς ἄλλους τὴν ἐφημέρως παρ' ἡμῶν διακατεχομένην ἐξουσίαν, ἂς μὴ λησμονῶμεν πόσαι δυσχέρειαι τὴν περιζωχίζουσι καὶ ἂς δεικνύωμεν ἀνάλογον συγκατάβασιν πρὸς τοὺς διαδόχους μας.

Συνάδελφος. Τί ἐννοῆτε μὲ τοῦτο; Ἐξελθὼν ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐκεῖ θὰ ἐπανέλθω μετὰ τὴν ἔξοδόν μου ἐκ τοῦ ὑπουργείου· δὲν θὰ συγχωρῶ τὰς καταχρήσεις μετὰ τὴν ὑπουργείαν μου ὅπως δὲν τὰς συνεχώρουν πρὸ αὐτῆς. Ἡ ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως δημοτικότης θὰ μὲ ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐξουσίας καὶ θὰ προπαρασκευάσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπάνοδόν μου.

Ὑπουργός. Ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ θὰ μείνω ὑπουργικὸς καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀπομάκρυσίν μου, φρονῶν, ὅτι ἐκτελῶ οὕτω καθῆκον τιμίου ἀνθρώπου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου.

Συνάδελφος Ὡμολογήσατε, φίλε μου, ὅτε ἡ συνομιλία μας ἔλαβεν ἀλλόκοτον χαρακτῆρα· θὰ ὑπέθετέ τις, ἂν μᾶς ἤκουεν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἔπεσεν ἤδη. Ἀλλ' ἐγὼ ἐλπίζω σπουδαίως ὅτι ἔχει ἀκόμη μέλλον καὶ δὲν θὰ τὸ ἀφήσω νὰ συντριβῇ χωρὶς νὰ τὸ ὑπερασπίσω γενναίως. Πλὴν ὑγιαίνετε· οἱ τμηματάρχαι μου μὲ περιμένουν εἰς τὸ γραφεῖόν μου μὲ τὴν γραφίδα ὑψωμένην καὶ μὲ σωρείαν ἐγγράφων· μετὰ δύο ὥρας συναντώμεθα εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἡμέραν τινὰ σεῖς μὲν θὰ ἦσθε εἰς τὰ κυβερνητικὰ βάθρα ἐγὼ δὲ εἰς τὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως· ἀλλ' εἴθε νὰ συμβῇ τοῦτο ὅσον ἔνεστι βραδύτερον.

Ὑπουργός. Ὅπως εὐδοκήσῃ ὁ θεός.

Κλητήρ. (Εἰσερχόμενος) Οἱ κύριοι τμηματάρχαι ἀνυπομόνως ἀναμένουν τὴν Ὑμ. ἐξοχότητα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν.

Ὑπουργός. Εἶνε πολὺ ἀργά· δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἴδω σήμερον.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

[Ὁ Ὑπουργός. Ὁ Γεν. Γραμματεύς.]

Ὑπουργός. Ἂς ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐργασίαν μας.

Γεν. Γραμματεύς. Ἰδοὺ τὸ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Βουλήν. (Ἀναγινώσκει): Νομοσχέδιον περὶ κατασκευῆς λιμένος . . .

Ὑπουργός. (Διακόπτων) Ἀ! γνωρίζω! καλά, καλά, βλέπομεν κατόπιν· οἱ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνδιαφερόμενοι βουλευταὶ δὲν παρέχουσι πρόθυμον ὑποστήριξιν εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἀφοῦ θέλουν τὴν ὑποστήριξίν μας, πρέπει νὰ μᾶς ὑποστηρίζουν αὐτοὶ πρῶτοι· πλὴν θέλουν νὰ τὰ ἔχουν ὅλα, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως δόξαν καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐξουσίας λάφυρα.

ΣΚΗΝΗ Η'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ἐξ ἀπορρήτων ὑπάλληλος]

Ὑπάλληλος. Ὁ βουλευτὴς κ. Κ. εἶνε εἰς τὸ γραφεῖόν μου μὲ τὸν ἀδελφόν του, τὸν πρωτοκολλιστήν μας· μὲ διετάξατε νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅταν ἤθελεν ἔλθῃ.

Ὑπουργός. Παρακαλέσατέ τον νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὑπάλληλος. Τὸν παρεκίνησα πολύ, καθὼς μὲ εἴχετε διατάξει, ἀλλὰ δὲν στέργει μὴ ἐπιθυμῶν, λέγει, νὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ. Τὸ βέβαιον εἶνε, νομίζω, ὅτι ἀποφεύγει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐξηγήσεις.

Ὑπουργός. Ὑπάγω ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ τὸν ἴδω. (Πρὸς τὸν γεν. γραμματέα) χαρίσετέ μοι ἓν τέταρτον· ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ εἴπω δύο λέξεις

πρὸς τὸν κ.Κ καὶ ἐπιστρέφω πάραυτα (Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου)

Γ. Γραμματεύς. (Ἰδίᾳ) Πάλιν πρέπει νὰ περιμείνω. . . . Νὰ ὑπάγω νὰ προγευματίσω . . . ἀδύνατον. . . πῶς νὰ ἐπανέλθω ἔπειτα ; Εἴκοσι περιμένουν παραφυλάττοντες εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπουργείου τὴν ἐπιστροφήν μου. . . Ὁ ὑπουργὸς τοὺς παραπέμπει ὅλους εἰς ἐμέ. (Εἰσέρχεται ὁ Ὑπουργός).

Ὑπουργός. Ἐξακολουθήσατε.

Γ. Γραμματεύς. (Ἀναγινώσκει) Ὁ κ. Λ ζητεῖ τὴν παραχώρησιν μεταλλείου παρακειμένου εἰς τὸ κτῆμά του.

Ὑπουργός. Τί γνωμοδοτεῖ τὸ Συμβούλιον ;

Γ. Γραμματεύς. Νὰ δοθῇ ἡ παραχώρησις.

Ὑπουργός. Τίς ὁ ὑποστηρίζων τὸν ἀναφερόμενον ;

Γ. Γραμματεύς. Ὁ κ. Μ.

Ὑπουργός. Ἄ ! βουλευτὴς ἀντιπολιτευόμενος. Ἀπορρίπτεται ἡ αἴτησις τοῦ κ. Λ.

Γ. Γραμματεύς. (Ἰδίᾳ) Τὸ προέβλεπον (Μεγαλοφώνως) Ἰδοὺ καὶ ὁ διορισμὸς τοῦ γραφέως, ὃν συνιστᾷ ὁ φίλος τοῦ ὑπουργείου κ. Ν.

Ὑπουργός. Τὸν ὑπογράφω. [Εἰσέρχεται ὁ κλητήρ.]

Κλητήρ. Ὁ νομάρχης Κεφαλληνίας ζητεῖ νὰ παρουσιασθῇ πρὸς ὑμᾶς· ἀναχωρεῖ αὔριον καὶ λέγει, ὅτι τὸν διατάζατε νὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὑπουργός. Εἶνε ἀληθές· εἰπέ τῳ νὰ ἔλθῃ. (Πρὸς τὸν γ. γραμματέα) Μὴ ἀποσύρεσθε· δὲν εἶσθε περιττός, ἔπειτα δὰ εἶναι καὶ φίλος σας, καὶ τὸν διώρισα κατὰ σύστασίν σας. Θὰ συνομιλήσωμεν ἐνώπιόν σας, καί, ἐνῷ θὰ τὸν ἀκούω θὰ ὑπογράφω καὶ τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα ἔγγραφα. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Θ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ νομάρχης]

Νομάρχης. Ὅπως μὲ διατάξατε, κύριε Ὑπουργέ, ἔρχομαι νὰ λάβω τὰς ὁδηγίας σας, καθότι αὔριον μεταβαίνω εἰς τὴν θέσιν μου.

Ὑπουργός. Χαίρω πολὺ βλέπων ὑμᾶς κ. νομάρχα ! Ἐπεθύμουν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σας νὰ συνδιαλλεχθῶ μεθ' ὑμῶν περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ νομοῦ σας. Τὸ ἐπικρατοῦν ἐκεῖ πνεῦμα εἶνε εὐχάριστον· εἰς ὑμᾶς ἐναπόκειται νὰ διατηρήσητε τὴν εὐάρεστον ταύτην κατάστασιν.

Νομάρχης. Θὰ καταβάλλω πρὸς τοῦτο πᾶσαν προσπάθειαν. Ἡ κυβέρνησις θὰ μὲ εὕρῃ πάντοτε ἀφωσιωμένον.

Ὑπουργός. Οἱ βουλευταί σας ἐντούτοις δὲν εἶνε ὅλοι ἐπίσης ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Νομάρχης. Παντοῦ, κύριε ὑπουργέ, ὑπάρχει ἦρα ἐντὸς τοῦ καλοῦ σίτου.

Ὑπουργός. Καθῆκον ἔχετε νὰ τὴν ἐκριζώσετε· εὐθύνεσθε διὰ τοῦτο πρὸς τὸ ὑπουργεῖον.

(Ὁ ἐξ ἀπορρήτων ὑπάλληλος εἰσέρχεται, ὁμιλεῖ κρυφίως πρὸς τὸν ὑπουργὸν καὶ ἀκολούθως ἐξέρχεται.)

Ὑπουργός. Ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης ! Ἔρχομαι εὐθύς. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε. (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ι'

[Ὁ Γ. γραμματεὺς καὶ ὁ νομάρχης].

Νομάρχης. Ἤμουν ς'τὸ σπίτι σου, φίλε μου, καὶ μὲ εἶπαν, ὅτι εἰργάζεσο μὲ τὸν ὑπουργόν.

Γ. Γραμματεύς. Ὤ ! ἄφησέ με ἀδελφέ· εἶμ' ἐδῶ ἀπὸ τὸ πρωΐ καὶ οὔτε μίαν κἂν ὑπογραφὴν κατώρθωσα ν' ἀποσπάσω. Εἰς ὅλους εἶν' ἀνοικτὴ ἡ θύρα· ἀδύνατον νὰ τελειώσῃ τις καμμιὰν δουλειάν.

Νομάρχης. Ἤθελα νὰ ὁμιλήσω μαζύ σου περὶ τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅπως πληροφοροῦμαι πανταχόθεν, δὲν φαίνεται πολὺ στερεόν· γενικὴ κατακραυγὴ ὑπάρχει ἐναντίον του.

Γ. Γραμματεύς. Καὶ δικαίως· εἶδες ποτὲ ἐλεεινοτέραν κυβέρνησιν ;

Νομάρχης. Ὤ ! εἴμεθα βλέπω ἀντιπολιτευόμενοι. . . .

Γ. Γραμματεύς. Καὶ διατὶ ὄχι, παρακαλῶ ; Ὅταν ἐσχηματίσθη τὸ ὑπουργεῖον ὑποστηρίζετο ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ φίλους μου· κατόπιν ἐγεννήθησαν δυσαρέσκειαι, οἱ φίλοι μου ἔγειναν ἐκ νέου ἀντιπολιτευόμενοι καὶ ἐγὼ ἐμιμήθην τὸ παράδειγμά των...

Νομάρχης. Καὶ δὲν ἔδωκες τὴν παραίτησίν σου ;

Γ. Γραμματεύς. Ἀμ δέ ; Ἰδοὺ ἐκ πείρας φίλε μου τὶ ἔμαθον. Μὴ ζητήσῃς εἰς αὐτὸν τὸν τόπον νὰ εὐχαριστήσῃς τὴν ἰδικήν σου συνείδησιν, ἀλλὰ τὴν συνείδησιν τῶν ἄλλων.

Νομάρχης. Ὁ προκάτοχός σου ἐν τούτοις θὰ ἤκουσε, φαίνεται, τὴν συνείδησίν του διότι παρητήθη καθὼς ἔπεσε τὸ ὑπουργεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκε.

Γ. Γραμματεύς. Δι' αὐτὸ ἐπρόκοψεν· ὅταν παραιτῆταί τις ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς ἐχθρὸν καὶ βλάπτει τὸ κόμμα του. Ἂς μὲ παύσουν ἂν θέλουν· δὲν τοὺς φοβοῦμαι· πλὴν ποτὲ δὲν θὰ τολμήσουν νὰ προκαλέσουν τὰς κραυγὰς τῶν δεκαπέντε ἐφημερίδων, αἵτινες μὲ ὑπερασπίζονται. Νὰ ἔχῃ τις τὸ θάρρος νὰ διακινδυνεύῃ καθ' ἑκάστην τὴν θέσιν του, εἶνε ἴδιον ἀνθρώπου μεγάλης καρδίας· ἂν παραιτηθῇς, ἐγκωμιάζεσαι ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ ἔπειτα ἡ παραίτησίς σου λησμονεῖται ἀμέσως. Ἂν μὲ παύσουν, τὸ ὄνομά μου ἐγγράφεται εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ εἰς πρώτην ἀλλαγὴν ὑπουργείου γίνομαι τοὐλάχιστον νομάρχης ἢ πρόξενος. Ἴσως δὲν ἠξεύρεις τὶ ἀξίζει μία πολιτικὴ παῦσις· ἰσοδυναμεῖ, φίλε μου, μὲ συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ πρώτου διαδόχου ὑπουργείου, πληρωτέαν τῇ ἐμφανίσει. Σὲ εὔχομαι τοιαύτην παῦσιν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ σταδίου σου.

Νομάρχης. Σὲ εὐγνωμονῶ. Ἐν τούτοις πρὸς

ποῖον φρονεῖς, ὅτι θὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ ; ποῖος ἄρα θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἂν πέσῃ τὸ ὑπουργεῖον ; . . . . Ἐπεθύμουν πρὶν ἀναχωρήσω νὰ λάβω προφυλακτικά τινα μέτρα. Ἀτία ποῦ δὲν βλέπουνται γρήγορα λησμονοῦνται, λέγει ἡ παροιμία, εἰς δὲ τὰς ὑπουργικὰς κρίσεις κάμμιὰ θέσις δὲν εἶνε ἀσφαλής, ἂν δὲν λάβῃ τις προηγουμένως τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις.

Γ. Γραμματεύς. Καλὰ θὰ ἔκαμες ἂν ἔβλεπες καὶ τοὺς δύο κομματάρχας, καθότι ἀναγκαίως εἷς τῶν δύο ἐξ αὐτῶν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν.

Νομάρχης. Ἀπόψε θὰ ὑπάγω νὰ ἴδω καὶ τοὺς δύο· δὲν πρέπει νὰ παραμελήσω κάμμίαν προφύλαξιν.

Γ. Γραμματεύς. Μὴ ἀνησυχῇς, ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντοτε ἐδῶ καὶ θὰ σὲ ὑπερασπίζωμαι, ἔστω καὶ ἂν χάσω τὴν θέσιν μου, ἴσως μάλιστα τότε ἀκόμη εὐκολώτερον. Τὰ ὑπουργεῖα πίπτουν, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ μένει. Φοβοῦ, πρὸ πάντων τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν, ἥτις εἶνε ἀδυσώπητος· ἀλλ' εἶνε εὔκολον νὰ τῇ εὐαρεστήσῃς· πάρεχε εἰς αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέραν ἀφορμὴν ἐργασίας, διότι ἡ ἐργασία τὴν βαρύνει· μὴ τῇ ζητῆς ποτὲ ὁδηγίας. Διὰ τῶν προφυλάξεων τούτων θὰ ἐκτιμηθῇς καὶ θὰ προστατευθῇς ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα ἔχουν τὴν ἀξίαν των, καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ ὑπουργὸς ἀναγκάζεται νὰ διορίσῃ νομάρχην τινά, πρὸς ἱκανοποίησιν βουλευτοῦ τινος· τότε προσκαλεῖ τὸν ἁρμόδιον τμηματάρχην—«Ποίαν νομαρχίαν δυνάμεθα νὰ διαθέσωμεν ;—Ὁ τμηματάρχης ὑποδεικνύει τὸν νομάρχην τὸν μᾶλλον ἀπαρέσκοντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὅστις ἐνίοτε εἶνε ὁ ἐργατικώτερος καὶ ἱκανώτερος τῶν νομαρχῶν τοῦ κράτους.

Νομάρχης. Θ' ἀκολουθήσω κατὰ γράμμα τὰς φρονίμους ταύτας συμβουλάς· νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου . . . ἡ παῦσίς μου, ἂν γράψω ἔγγραφον μὴ πάντη ἀναπόδραστον, ἢ ἂν ζητήσω ποτὲ ὁδηγίαν τινα !

Γ. Γραμματεύς. Δύο λέξεις ἀκόμη. Φρόντισε νὰ τὰ ἔχῃς καλὰ μὲ τοὺς βουλευτὰς καὶ μὲ τὰς ἐφημερίδας. Ἰδοὺ ὁ ὑπουργός. (Προσποιεῖται ὅτι ἐξακολουθεῖ τὴν συνομιλίαν). Μήπως ζητεῖτε καὶ ἄλλας τινὰς ὁδηγίας, κύριε νομάρχα.

Νομάρχης. Ὄχι.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ὑπουργός.]

Ὑπουργός. (Πρὸς τὸν γ. γραμματέα) Δότε μοι τὴν δεσμίδα ταύτην τῶν ἐγγράφων· θὰ ὑπογράψω ἀνεξετάστως· (Ὑπογράφει τὰ ἔγγραφα χωρὶς νὰ τὰ ἀναγινώσκῃ) Λοιπόν, κύριε νομάρχα, ἠκούσατε τὰς ὁδηγίας ἃς σᾶς ἔδωκεν ὁ γ. γραμματεύς. Ποτὲ νὰ μὴ ἀναβάλλετε κάμμίαν ὑπόθεσιν· δὲν φαντάζεσθε πόσον ἐξευτελίζεται ἡ διοίκησις ἕνεκα τῶν ἀργοποριῶν. Γράφετε συχνὰ καὶ ζητεῖτε ὁδηγίας ὁσάκις διστάζετε εἴ τι· αἱ ἀπαντήσεις τοῦ ὑπουργείου ποτὲ δὲν θὰ βραδύνωσι.

Νομάρχης. Ἐστὲ βέβαιος, ὅτι θέλω συμμορφωθῆ πληρέστατα πρὸς τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας εὐαρεστήθητε νὰ μὲ δώσετε. (Ἀτενίζει μειδιῶν τὸν γ. γραμματέα)

Ὑπουργός. Ὀλίγας στιγμὰς ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας· ἀφοῦ θὰ ἀναχωρήσετε αὔριον δὲν σᾶς κρατῶ περισσότερον. [Ὁ νομάρχης ἐξέρχεται].

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'

[Ὑπουργὸς καὶ γ. γραμματεύς.]

Ὑπουργός. Τώρα πλέον ἐλπίζω, ὅτι δὲν θὰ μᾶς διαταράξῃ ψυχή· ὑποδείξατέ μοι μόνον τὰς ὑποθέσεις, ὅσας παρέχουσι κάποιαν δυσχέρειαν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἐργασία μας θὰ προβῇ ταχύτερον.

Κλητήρ. (Ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ φωνάζων) Σᾶς ζητοῦν 'ς τὸ σπίτι, κύριε ὑπουργέ.

Ὑπουργός. Κακὴ ὑπομονή· ὅλα τὰ ἐμπόδια συνώμοσαν, φαίνεται, κατὰ τῆς ἐργασίας μας. Μὲ περιμένουν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου προσεκάλεσα βουλευτάς τινας εἰς τὸ πρόγευμα.

Γ. Γραμματεύς. Δύναμαι νὰ σᾶς ἴδω μετὰ μίαν ὥραν ; . .

Ὑποιργός. Μετὰ μίαν ὥραν ἔχομεν ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Γ. Γραμματεύς. Μετὰ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ;

Ὑπουργός. Εἶνε συνεδρίασις εἰς τὴν Βουλήν.

Γ. Γραμματεύς. Μετὰ τὸ γεῦμα ;

Ὑπουργός. Ἔχω ὑποδοχήν.

Γ. Γραμματεύς. Λοιπὸν θὰ ἐργασθῶμεν αὔριον.

Ὑπουργός. Αὔριον ἔχω ἀκροάσεις· ἀλλὰ μεθαύριον θὰ κλείσω τὴν θύραν καὶ θὰ ἐργασθῶμεν ἐν πλήρει ἀνέσει. (Ἐξέρχεται).

Γ. Γραμματεύς. (Μειδιῶν) Καθὼς σήμερον. Μεθαύριον θὰ ἔχωμεν κἀνένα λόγον νὰ προετοιμάσωμεν διὰ τὴν βουλήν, ἢ κἀνένα πρέσβυν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἢ φίλους νὰ ἀκούσωμεν, πρὸ πάντων δὲ βουλευτὰς νὰ κολακεύσωμεν, νὰ θωπεύσωμεν, νὰ ἐξοικονομήσωμεν ἐν τῇ ματαιοφροσύνῃ των, νὰ ἱκανοποιήσωμεν ἀκαταπαύστους ἀπαιτητάς ! Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυκεῶνος τοσούτων ποικίλων φροντίδων καὶ ἀσχολιῶν ἂς οἰκονομηθῶσιν ὅπως εἰμπορέσουν αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους.

[Κατὰ τὸ Γαλλικόν] * * *

ΚΑΛΑΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Οἱ Παρίσιοι εἶνε πόλις διαφέρουσα οὐ μόνον ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τῶν μνημείων αὐτῆς καὶ τῷ πλούτῳ τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ καθαριότητι καὶ τῇ ὑγιεινῇ αὐτῆς καταστάσει· διότι πλείστη ὅση ἐπιμέλεια καταβάλλεται περὶ παντὸς δυναμένου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τῶν κατοικούντων ὑγίειαν καὶ νὰ καταστήσῃ εὐάρεστον τὴν ἐν αὐτῇ διατριβήν. Μετὰ θαυμασμοῦ

δὲ οἱ ξένοι βλέπουσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας ἐργαζομένων καὶ ἐπισκευαζόντων αὐτάς. Ὁποία δὲ ἐργασία ἀπαιτεῖται καὶ ὁπόση δαπάνη πρὸς συναγωγὴν τοῦ ἀμυθήτου ἐκείνου βορβόρου, τῶν ὑποτριμμάτων, τῶν παντοίων καθαρμάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἀπορρίπτουσι διακοσιακισμύριαι ψυχαὶ ἐν τοσούτῳ στενῷ χώρῳ συμπεφορημέναι;

Εἰκοσαετίαν ἤδη τὸν καθαρισμὸν τῆς πόλεως ἐκτελοῦσιν οἱ πολιτικοὶ μηχανικοί, ποιούμενοι χρῆσιν τῶν τελειοτάτων ἐπιστημονικῶν μεθόδων. Εἰς τοῦτο δ' ἐνασχολοῦνται δύο ἀρχιμηχανικοί, τρεῖς μηχανικοί, 112 ὁδηγοὶ ἢ βοηθοὶ καὶ τρισχίλιοι ἐργάται, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, πλὴν τῶν ἐργατῶν οὓς μισθοῦσιν οἱ ἐργολαβικῶς ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀποκόμησιν τῶν ἀκαθαρσιῶν. Στράτευμα ὅλον ἔχον ἐπιτελεῖον ὑπαξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας, ὧν ἕκαστον ἔχει τὴν ὡρισμένην αὐτῷ ἐργασίαν, οὐ μόνον κατὰ τὴν τακτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἔκτακτον καὶ ἀπρόοπτον, οἷον τὴν θραῦσιν τῶν πάγων καὶ τὴν σάρωσιν τῶν χιόνων.

Κατ' ἀστυνομικὰς διατάξεις ὧν αἱ ἀρχαιότατα ἐγένοντο κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, οἱ κάτοικοι ὑποχρεοῦνται νὰ σαρόνωσι καθ' ἑκάστην τὸ τμῆμα τῆς δημοσίας ὁδοῦ τὸ πρὸ τῆς οἰκίας ἢ τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ κήπου αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδή, ἐννοεῖται, πανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ νόμοι συνήθως παραβαίνονται, καὶ, δὴ καὶ ἐν Παρισίοις, ἡ κατάβρεξις ἐξετελεῖτο ἀμελῶς καὶ τοι τὸ ὑφ' ἑκάστου καταβρεκτέον πλάτος τῆς ὁδοῦ δὲν ἦτο πλέον τῶν ἓξ μέτρων. Καί τινες μὲν τῶν ἰδιοκτητῶν ἀνέθετον τὴν σάρωσιν εἰς ἐπίτηδες ἑταιρίας, τινὲς δὲ ἐξετέλουν αὐτὴν διὰ τῶν ἰδίων θυρωρῶν ἢ ὑπηρετῶν, ὥστε οὐχὶ σπανίως συνέβαινον συγχύσεις, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τῶν σαρωτικῶν μηχανῶν, αἵτινες μόνον ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως σαρόνουσι καλῶς, κάκιστα δὲ καὶ ἀτελῶς ὅταν ἀναγκάζωνται νὰ σαρόνωσιν ὡρισμένα τμήματα τῆς ὁδοῦ, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, διακόπτουσαι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν καὶ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Ἔπειτα δὲ ὑπάρχουσιν ὁδοὶ αἵτινες εἶνε ἀνάγκη νὰ σαρόνωνται πλεονάκις τῆς ἡμέρας. Πρὸς θεραπείαν λοιπὸν πάντων τῶν κακῶν τούτων, κατ' αἴτησιν τῶν μηχανικῶν νεώτερος νόμος ἀντικατέστησεν εἰς τὴν προσωπικὴν ταύτην ὑποχρέωσιν, εἰσφορὰν ὡρισμένης τινὸς ποσότητος χρημάτων. Καὶ δὴ ἀπὸ τῆς α' Ἰανουαρίου 1874 αἱ ὁδοὶ τῶν Παρισίων σαρόνονται ὑπὸ τῶν μηχανικῶν, τὸ μὲν θέρος ἀπὸ τῆς τρίτης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς 6, τὸν δὲ χειμῶνα ἀπὸ τῆς 4 μέχρι τῆς 7. Ἔρχονται ἔπειτα τὰ ἁμάξια καὶ παραλαμβάνουσι τὰς ἀκαθαρσίας καὶ τὰ σαρώματα τῶν οἰκιῶν, οὕτως ὥστε τὴν 9 ὥραν τὰ πάντα εἶνε συντετελεσμένα, καὶ πανταχοῦ ἄκρα καθαριότης.

Σημειωτέον δ' ὅτι πασῶν τῶν ὁδῶν τούτων ἡ ἐπιφάνεια εἶνε ἐν ὅλῳ 4,500,000 μετ. τετραγ. τουτέστι 4500 στρέμματα.

Μετὰ πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ πολλὰ πειράματα οἱ μηχανικοὶ ἐνέκριναν τὰς σαρωτικὰς μηχανάς, καὶ ἤδη ἐργάζονται περὶ τὰς διακοσίας. Ὁ ἀριθμὸς δ' αὐτῶν βεβαίως θὰ πολλαπλασιασθῇ, διότι ἡ μηχανὴ ἐκτελεῖ ἐργασίαν δέκα ἀνθρώπων μετ' ἴσης ταχύτητος καὶ οἰκονομίας.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ κεντρικαὶ ἀγοραὶ χρήζουσι καθαρισμοῦ λεπτομερεστέρου καὶ μετὰ μείζονος ἐπιμελείας. Ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαι ἐν αἷς συσσωρεύονται τῆς ἡμέρας αἱ ἀκαθαρσίαι, ἄχρηστα λαχανικά, πτηνά, ἰχθύες, ἅτινα πάντα δέον νὰ ἀποκομισθῶσιν. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, διότι ἀνάγκη νὰ πλυθῇ καὶ ὁ τόπος ἔνθα διημέρευσαν αἱ ἀκαθαρσίαι. Πρὸς δὲ τούτοις χρήζουσι καθαρισμοῦ τὰ οὐρητήρια, οἱ ἀστυνομικοὶ σταθμοί, τὰ ἐν τοῖς περιπάτοις καθίσματα, ἑνὶ λόγῳ πᾶν ὅ τι ἀκάθαρτον, πᾶν δυνάμενον νὰ μολύνῃ ἢ ἄλλως πως ἐνοχλήσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Πολλὰ δὲ καὶ διάφορα εἶνε τὰ πρὸς ἀπόπλυσιν χημικὰ μέσα. Καὶ ὡς ἀντιμιασματικὰ μὲν εἶνε ἡ χλωριοῦχος τίτανος, ὁ θειοῦχος ψευδάργυρος καὶ θειοῦχος σίδηρος, τὸ φαινικὸν ὀξύ, ὡς καθαρτικὸν δὲ τὸ χλωρυδρικὸν ὀξὺ καὶ ἡ νιτροβενζίνη. Ἀλλὰ τὸ ἄριστον πάντων τῶν ἀντιμιασματικῶν εἶνε ἡ χλωριοῦχος τίτανος διότι ἀποσυντίθησι τὰ ἐκ τῆς σήψεως τῶν ὀργανικῶν ἐξατμιζόμενα, διὸ καὶ τὴν ῥίπτουσιν ἐν τοῖς ἀποπάτοις καὶ τοῖς ὑπονόμοις. Ὁ δὲ θειοῦχος ψευδάργυρος καὶ ὁ θειοῦχος σίδηρος ἔχουσιν ὀλιγωτέραν δύναμιν· χρησιμεύουσι δὲ ἐν διαλύσει 1 χιλιογράμμου ἅλατος ἐν 10 λίτραις ὕδατος πρὸς πλύσιν τῶν δοχείων δι' ὧν μεταφέρονται αἱ τῶν ἀγορῶν ἀκαθαρσίαι. Τὸ φαινικὸν ὀξὺ εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἀντισηπτικόν· ἀναμιγνύμενον δὲ μεθ' ὕδατος χρησιμεύει πρὸς ῥαντισμὸν τῶν αἰθουσῶν, τῶν ὁδῶν, τῶν πεζοδρομίων ἢ ὅπου δήποτε ὑπάρχει φόβος ὅτι ἐσάπησαν ὀργανικαὶ οὐσίαι. Διὰ τοῦ χλωρυδρικοῦ δὲ ὀξέος ἠραιωμένου δι' ὕδατος πλύνονται τὰ οὐρητήρια, οἱ τοῖχοι τῶν ἀποπάτων, οἱ τοῖχοι καὶ τὸ ἔδαφος τῶν κρεωπωλείων. Ἡ δὲ νιτροβενζίνη εἶνε μὲν δραστικωτέρα, ἀλλ' ἕνεκα τῆς δυσωδίας της δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεταχειρισθῇ τις αὐτὴν ἀδιαφόρως ὅπου δήποτε.

Ἡ δι' ἁπλοῦ δὲ ὕδατος κατάβρεξις τῶν ὁδῶν γίνεται ἀφθονοτάτη μᾶλλον εἰπεῖν μετά τινος ἀσωτίας καὶ σπαταλῆς. Ἀλλ' αἱ λιθόστρωτοι ὁδοὶ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε ὑγραί, εἰ δὲ μὴ παραλύουσι καὶ ταχέως σχηματίζονται βόθροι καὶ λάκκοι. Ἀντὶ δὲ νὰ ῥίπτωσιν ὕδωρ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, πρὸς κατάπαυσιν τοῦ κονιορτοῦ ἐπειράθησαν νὰ ῥίπτωσιν ἅλας τι ἱερὸν τουτέστιν εὐκόλως νοτιζόμενον, οἷον τὸ χλωριοῦχον μαγνήσιον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ὅπερ ἀπορροφᾷ τοὺς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀτμοὺς τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὴς καὶ διότι γεννᾷ βόρβορον μαῦρον καὶ κολλώδη, καὶ μάλιστα διότι ἀποξηραίνει τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ γίνεται αἰτία βλάβης τῆς ὑγιείας τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Παρίσιοι ἀφθονοῦσιν ὕδατος, οὐδὲν ἄλλο μέσον μεταχειρίζονται πρὸς συντήρησιν τῶν ὁδῶν, κατάπαυσιν τοῦ κονιορτοῦ καὶ πλύσιν τῶν πεζοδρομείων ἢ τὸ καθαρὸν ὕδωρ.

Ὑπάρχει δὲ ἀστυνομικὴ διάταξις ὑποχρεοῦσα τοὺς κατοίκους νὰ καταβρέχωσιν ἅπαξ τοὐλάχιστον τῆς ἡμέρας ἐν ὥρᾳ καύσωνος Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὕτη ἡ διάταξις, ὡς εἰκός, ἀμελεῖται ἀναγκάζονται νὰ ἐκτελῶσιν αὐτὴν οἱ τῶν ὁδῶν καθαρισταί. Γίνεται δὲ εἴτε διὰ τοῦ βυτίου εἴτε διὰ τοῦ σωλῆνος ὅπερ καὶ συχνότερον. Τοῦ σωλῆνος τὸ ἄκρον προσαρμόζεται εἰς τὰ παρὰ τὰ λίθινα κράσπεδα τῶν ὁδῶν φρεάτια καὶ ἐν ὀλίγῃ ὥρᾳ καταβρέχονται αἱ ὁδοὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ κατάβρεξις ἡ σάρωσις καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἀκαθαρσιῶν· ὑπολείπεται τὸ σπουδαιότατον πάντων, ἡ ἀποκόμισις αὐτῶν ἔξω τῆς πόλεως. Αἱ ἀκαθαρσίαι λοιπὸν ἀπομένουσι κατὰ τὰς ὁδούς, ἕως ἔλθῃ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἁμάξιον. Ἀποκομίζονται δὲ καθ ἑκάστην 1700 τετραγωνικὰ μέτρα ἀκαθαρσιῶν, πρᾶγμα οὐκ εὐκαταφρόνητον, εἰς ὃ δαπανᾷ ἡ πόλις πολλά, ἀναθέτουσα τὴν ἀποκόμισιν εἰς ἐργολάβον, ὅστις ὅμως δὲν εἶνε ὑπόχρεος νὰ ἀποκομίζῃ τὴν τέφραν τῶν βιομηχανικῶν ἐργαστηρίων τὰ κελύφη τῶν ὀστρέων καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἄχρηστα εἰς τὴν λίπανσιν τῶν ἀγρῶν. Τὸ μέγιστον δὲ τοῦ ἐργολάβου κέρδος εἶνε τὰ σαρώματα ἅτινα ῥίπτονται ἐκ τῶν οἰκιῶν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἁμάξιον.

Ἄλλοτε τὰ σαρώματα τῶν οἰκιῶν ἐρρίπτοντο ἀφ' ἑσπέρας ἔξω εἰς τὴν ὁδόν, μένοντα μέχρι τῆς πρωΐας. Ὅλην δὲ τὴν νύκτα οἱ ῥακιοσυλλέκται περιερχόμενοι καὶ ἀνασκαλεύοντες αὐτὰ συνέλεγον ὅ τι ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀξίαν τινά. Ὅτε δὲ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὸ ἐπιβλαβὲς τοῦτο ἔθος, οἱ δεκαπεντακισχίλιοι ῥακιοσυλλέκται τῶν Παρισίων διεμαρτυρήθησαν τοσοῦτον εὐτόνως, ὥστε ἡ ἀρχὴ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐκτελέσῃ παρευθὺς τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην τὴν καταστρέφουσαν τὰ συμφέροντα τοῦ σπουδαίου τούτου σωματείου. Ἀλλὰ τῷ 1870 πολιορκουμένης τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς ἡ εἰς τὰς ὁδοὺς ἔκθεσις τῶν σαρωμάτων, οἱ δὲ ῥακιοσυλλέκται εἰσερχόμενοι εἰς τὰς γνωστὰς οἰκίας ἠρεύνων τὰ σαρώματα καὶ παρελάμβανον ὅσα ἐνέκρινον πρὶν ἢ ἔλθῃ τὸ ἁμάξιον.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε ὁ καθ' ἡμέραν καθαρισμὸς τῆς πόλεως· διότι τὸν χειμῶνα ἐπέρχεται καὶ χιών, νέας καὶ πλείστας παρεμβάλλουσα δυσκολίας. Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὁδῶν εἶνε 4,500,000 μέτρ. τετραγ. Ἐὰν δὲ τὸ στρῶμα τῆς καταπεσούσης χιόνος ἔχῃ πάχος 10 ὑφεκατομέτρων, βλέπετε ὅτι θὰ ἔχωμεν ὄγκον χιόνος 45,000,000 κυβικῶν μέτρων, ποσὸν ὅπερ δὲν δύναταί τις νὰ συναγάγῃ καὶ ἀποκομίσῃ εὐκόλως καὶ ἐν βραχεῖ. Καὶ ἐὰν μὴ τύχῃ νὰ ὑπάρχωσιν ὀχετοὶ δι' ὧν ῥέει θερμὸν ὕδωρ, ῥίπτονται ἐκεῖ αἱ χιόνες καὶ ἀναλύονται ἄνευ τινος δυσκολίας, εἰ δὲ μὴ δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μεταβληθῶσιν οἱ ὀχετοὶ οὗτοι εἰς παγοθήκας. Ἐπειράθησαν νὰ σωρεύσωσι τὰς χιόνας καὶ νὰ τὰς διαλύσωσιν ἔπειτα δι' ἐπιχύσεως ἀτμοῦ, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο ἐφάνη ἀνεπαρκές. Ἐπενόησαν δὲ χιονοσάρωθρα ἑλκόμενα εἴτε ὑπὸ ἀνθρώπων εἴτε ὑπὸ ζώων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευσαν, διότι τὸ στρῶμα τῆς χιόνος εἶνε πάντοτε λεπτὸν καὶ πεπατημένον ὑπό τε τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν διαβατῶν. Καταφεύγουσι λοιπὸν εἰς τὸ προχειρότατον τῶν μέσων τὸ καὶ συντομώτατον. Ἅμα πιπτούσης τῆς χιόνος σπεύδουσιν εἰς τὸ ἔργον πάντες οἱ ὑπάλληλοι τῶν μηχανικῶν, τὰ ἁμάξια τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τὰ πεντήκοντα τῆς Ἑταιρίας τῶν Λεωφορείων, ἥτις εἶνε ὑπόχρεως νὰ παρεχῇ τὴν συνδρομὴν ταύτην. Οἱ κάτοικοι ὑποχρεοῦνται νὰ σαρόνωσι 4 μέτρα τοῦ πλάτους τῆς πρὸς τῆς οἰκίας των ὁδοῦ, τὸ δὲ ὑπολειπόμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ καθαρίζουσιν οἱ ὁδοκαθαρισταί. Ἀπαγορεύεται δὲ ἡ σάρωσις τῆς χιόνος, ἥτις παραχρῆμα ἀποκομίζεται διὰ τῶν ἁμαξίων καὶ οὕτω πως δὲν διακόπτεται ἡ συγκοινωνία. Ἀρχομένης δὲ τῆς τήξεως τῆς χιόνος ἀνοίγονται πάντες οἱ κρουνοὶ τῶν ὑδάτων, σπεύδουσιν εἰς ἔργον αἱ σαρωτικαὶ μηχαναὶ καὶ οἱ σαρωταὶ μετὰ πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως καὶ ταχύτητος, μετά τινας δὲ ὥρας ἡ πόλις ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη αὐτῆς ὄψιν.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ πάντα εἶνε προπαρασκευασμένα καὶ δὲν προσμένουσι τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ τὰ ἑτοιμάσωσι. Ἕκαστος εἶνε ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει καὶ γινώσκει τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ἅμ' ἐπελθούσης τῆς ὥρας τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ βεβαίως γίνονται κατ' ἔτος καὶ πλεῖσται ὅσαι βαθμηδὸν βελτιώσεις, πρὸς τελείωσιν τῶν μηχανῶν καὶ πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας ἄνευ πολλῆς ἐνοχλήσεως τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη δαπάνης καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς.

Εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῶν Παρισίων δαπανῶνται κατ' ἔτος 250,000 μὲν φράγκων πρὸς προμήθειαν σαρώθρων, ψηκτρῶν, διαφόρων ὀργάνων, καταβρεκτικῶν συσκευῶν ἀντιμιασμακῶν οὐσιῶν κλπ. κλπ. Τρία δὲ ἑκατομμύρια δαπανῶνται εἰς μισθοὺς τῶν σαρωτῶν, ἓν δ' ἑ-

κατομμύριον εἰς ἀποκόμισιν τοῦ βορβόρου καὶ τῶν χιόνων, καὶ 450,000 φράγκων εἰς τὴν κατάβρεξιν τῶν ὁδῶν. Προστιθεμένων δὲ μικρῶν τινων ἔτι δαπανῶν, τὸ ὅλον τῆς δαπάνης τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν Παρισίων συμποσοῦται εἰς *πέντε ἑκατομμύρια* φράγκων κατ' ἔτος. Οὐδεὶς δὲ βεβαίως θὰ εἴπῃ ὅτι τὰ πέντε ταῦτα ἑκατομμύρια εἶνε παρὰ πολλὰ ἀναλόγως τοῦ δι' αὐτῶν ἐπερχομένου καλοῦ. *Φ

ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τὴν καθαριότητα τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τὴν μισθοδοσίαν 20 ὁδοκαθαριστῶν εἶνε ὡρισμένον τὸ ποσὸν δρ. 10,800, διὰ τὸ κατάβρεγμα δ' ἐν γένει τῶν ὁδῶν τὸ ποσὸν δρ. 11,500.

* * *

Ἐν Ἀθήναις καταλληλοτέρα ὥρα διὰ τὸ σάρωμα τῶν ὁδῶν θεωρεῖται ὅτε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐξέρχονται εἰς περίπατον. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν οἰκιῶν ἐκτελεῖται διὰ κάρρου, οὗ τὴν διάβασιν ἀναγγέλλει ὁ καραγωγεὺς διὰ τοῦ κλασικοῦ του κουδουνίου. Ὁ ὁδοκαθαριστὴς τῶν Ἀθηνῶν ἐνέπνευσεν εἰς τὸν κ. Γεώργιον Παράσχον τὸ ἑπόμενον χάριεν ποιημάτιον:

Πρὶν ὁ πετεινὸς λαλήσῃ καὶ χαράξῃ 's τὸ βουνό,
σὰ γοργὸ χελιδονάκι μὲ τὸν ζέφυρο ξυπνῶ·
κι' ἂν ψιλὴ ψιλὴ βροχοῦλα μοῦ δροσίζῃ τὰ μαλλιά,
εὐλογῶ μὲ χαμογέλοιο τὸν Θεὸν καὶ τὴ δουλειά.

Μ' ἕνα μου μικρὸ τραγοῦδι κἄπου κἄπου θλιβερό,
's ταῖς αὐλαῖς τοῦ κόσμου τρέχω 'σὰν τ' ἀκοίμητο νερό·
κι' ὅπου διῶ μικρὸ σκουπίδι καθαρίζω τὴν αὐλή,
καὶ λαμποκοποῦν οἱ δρόμοι κι' ὅλα φαίνονται γυαλί.

Ἂν ἐμπρός μου καμμιὰ τύχῃ νοστιμοῦλα νὰ περνᾷ
μ' ἀνασκουμπωμένο χέρι μὲ δυὸ 'μάτια καστανά,
«Καλὲ 's τὸ νερό, τὴν λέγω μοναχὴ τόσῳ 'νωρίς;
«Σιγανά, μικρή μου πάππια, τὸ σταμνί σου νὰ χαρῇς;»

Εἶναι μιά, ποῦ σὰν τὴν νοιώσω πρὸς τὴν θύρα, τὴν αὐλή,
τίγκι, τίγκι! τὸ πτωχό μου κουδουνάκι τὴν λαλεῖ,
καὶ μὲ κάνιστρο σὲ χέρι καταιβαίνει παχουλό,
's 't ἁμαξάκι μου τ' ἀδειάζω καὶ τὸ κάνιστρο φιλῶ.

Ἂν κανέναν Ἄδωνίν μας ἀπαντήσω τὴν αὐγή,
ἀπὸ μιᾶς γνωστῆς Νεράϊδας μὲ προφύλαξι νὰ 'βγῇ,
τὴν δουλίτσα μου κυττάζω, πέρα βρέχει! σιωπῶ,
καὶ τοῦ Καμπανέλλου ψάλλω τὸν χαρούμενο σκοπό.

Προχθὲς ἕνα γραμματάκι, ὅλο μόσχος καὶ φιλιά,
ἀπὸ μιᾶς γαλανομμάτας μ' ἔτυχε τὴν τραχηλιά·
«Τὰ 'βρεθήκια μου! τὴν εἶπα κ' οἱ γλυκοί της ὀφθαλμοὶ
ἔσκυψαν μὲ χαμογέλοιο κ' ἔλαβα τὴν πληρωμή.

Σ τὰ σκουπίδια τ' ἁμαξιοῦ μου ἀπαντῶ καμμιὰ φορὰ
ἕνα τρίκωχο πεσμένο, ποῦ τοῦ λείπουν τὰ φτερά·
μιὰ ἐπιγραφὴ μεγάλη, ἕνα τίτλον ὑψηλό,
καὶ μ' αὐτοὺς ὅπου λατρεύουν τὰ σκουπίδι αμου γελῶ.

Πρὶν ὁ πετεινὸς λαλήσῃ καὶ χαράξῃ 's τὸ βουνό,
σὰ γοργὸ χελιδονάκι μὲ τὸν ζέφυρο ξυπνῶ·
κι' ἂν ψιλὴ ψιλὴ βροχοῦλα μοῦ δροσίζῃ τὰ μαλλιά,
εὐλογῶ μὲ χαμογέλοιο τὸν Θεὸ καὶ τὴ δουλειά.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ἡ παραίτησις τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἰσμαὴλ πασᾶ, ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ δημοσιευθῶσι διάφορα ἀνέκδοτα περὶ τῆς ἰδιαζούσης ἐλευθεριότητος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς σπατάλης τῶν διαδόχων τοῦ διασήμου Μεχμὲτ Ἀλῆ. Ἄξια περιεργίας εἶνε τὰ θρυλούμενα περὶ τοῦ παροιμιώδους καταστάντος Σαΐδ πασᾶ τοῦ προκατόχου τοῦ Ἰσμαήλ. Ὁ Σαΐδ πασᾶς ἦτο τέταρτος υἱὸς τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ, ἐκυβέρνησε δὲ τὴν Αἴγυπτον κάλλιστα τῶν ἄλλων, κατορθώσας νὰ τύχῃ καὶ τῆς εὐνοίας τῆς Εὐρώπης. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς ἀποφασίσας νὰ διευκολύνῃ τὴν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἀλλ' οὐχ ἧττον παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται ὅτι αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὸ κράτος του τὴν κατασπάθησιν τῶν χρημάτων καὶ τὰς ἀνοήτους δαπάνας. Αὐτὸς διεκόσμησε δι' εὐρωπαϊκῶν ἐπίπλων τὰ ἀνάκτορα τοῦ Καΐρου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ Παρίσιοι δὲν δύνανται ἔτι νὰ λησμονήσωσι τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐπίπλων καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ λαμπρότητα τῶν κατόπτρων ἅτινα ἐξετίθεντο εἰς κοινὴν θέαν πρὶν ἢ ἀποσταλῶσιν εἰς Αἴγυπτον, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὰς πολυποικίλους καὶ πολυδαπάνους ἐσθῆτας, ἃς αἱ πρῶται τῶν Παρισίων ῥάπτριαι ἀπέστελλον σωρηδὸν εἰς τὰ χαρέμια τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος. Ἡ ἐπὶ Ἰσμαὴλ δ' ἐπ' ἐσχάτων συντελεσθεῖσα καταστροφὴ τῆς Αἰγύπτου εἶχεν ἤδη ἀφανῶς ἀρχίσει ἡγεμονεύοντος τοῦ Σαΐδ. Βιβλίον ὅλον θὰ ἠδύνατό τις νὰ γεμίσῃ διηγούμενος τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ Χεδίβου τούτου, ὅστις ἴσας εἶχεν ἀρετὰς καὶ κακίας καὶ κατέθελγε διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ ὅσον ἐξέπληττε καὶ κατετάραττε τοὺς ἀνθρώπους τὸ ἀλλόκοτον τῶν τρόπων του.

Ἀμηχανῶν ποτε πῶς νὰ ἀνταμείψῃ μηδαμινὴν ὑπηρεσίαν ὑπηκόου τού τινος τῷ παρεχώρησε τὸ μονοπώλιον τῆς προμηθείας τοῦ βουτύρου πρὸς χρῆσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἐπὶ ἓν ἔτος. Ὁ νεοχειροτόνητος προμηθευτὴς ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων ἐπώλησε τὸ δικαίωμά του κερδήσας 1,500,000 φράγκων.

Ἄλλοτε δὲ ἐπιθυμήσας κἠπόν τινα κείμενον παρὰ τὰς πύλας τοῦ Καΐρου, προσεκάλεσε τὸν κτήτορα, ὅστις ἦτο καὶ ὑπάλληλος καὶ τὸν ἠρώτησε.

— Πόσον ἠγόρασες τὸν κἠπόν σου;

— Ἓν ἑκατομμύριον, Ὑψηλότατε, ἀπεκρίνατο ὁ ὑπάλληλος αὐξήσας κατὰ τὰ δύο τρίτα τὴν ἀληθῆ τοῦ κήπου ἀξίαν.

— Ἔχει καλῶς, εἶπεν ὁ Χεδίβης, τὸν ἀγοράζω. Καὶ ἐμέτρησε παραχρῆμα τὸ ἑκατομμύριον.

Ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος, οὗτος εἶχεν υἱόν, ἑπταετὲς παιδίον θελκτικώτατον.

— Φέρε με τὸν υἱόν σου, εἶπεν ὁ Χεδίβης εἰς τὸν πατέρα, θέλω νὰ τὸν καμαρώσω.

Ἐλθόντος δὲ τοῦ παιδίου·

— Ἔλα μικρό μου νὰ μὲ φιλήσῃς, εἶπεν εἰς αὐτὸ ὁ Σαΐδ μετὰ γλυκύτητος.

— Δὲν θέλω, εἶπε τὸ παιδίον μετὰ τραχύτητος.

— Καὶ διατί, παιδί μου;

— Μᾶς ἐπῆρες τὸν κἠπον τῆς μαμᾶς καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅλο καὶ κλαίει.

Ἐμειδίασεν ὁ Σαΐδ θωπεύων, ὡς ἐσυνείθιζε, τὸν πώγωνά του, καὶ σκεφθεὶς ὀλίγον εἶπε·

— Καὶ ἂν σὲ τὸν χαρίσω τὸν κἠπον θὰ θελήσῃς νὰ μὲ φιλήσῃς;

— Μετὰ χαρᾶς, Ὑψηλότατε!

— Λοιπὸν χάρισμά σου, καὶ ἔλα φίλησέ με.

Οὕτω δὲ ὁ ὑπάλληλος ἔλαβε τὸ κτῆμά του κερδήσας καὶ τὸ ἑκατομμύριόν του.

Ὅτε δὲ τῷ 1863 ὁ Σαΐδ μετέβη εἰς Παρισίους διημέρευσεν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ ἐπαύλει Γάλλου τινὸς ἐν Αἰγύπτῳ συνήθως διατριβοντος ὅστις καὶ ἔσπευσεν ἵνα ὑποδεξιωθῇ τὴν Α. Υ. Λαμπροτάτη ἐγένετο ἡ ὑποδεξίωσις, ὁ δὲ Χεδίβης ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ μέχρι τῆς ἐπαύλεως συνωδεύετο ἀνευφημούμενος ὑπὸ τετρακισχιλίων χωρικῶν ὡς ἐὰν ἦσαν ὑπήκοοί του. Τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ δάσει τῆς ἐπαύλεως ἐγένετο λαμπρὰ φωταψία, μουσικαί, χοροί, ἐκάησαν πυροτεχνήματα ἐκ Παρισίων κομισθέντα, καὶ ὅλην νύκτα ἔρρεεν ἄφθονος ὁ οἶνος καὶ προσήρχοντο οἱ χωρικοὶ καὶ ἔπινον ὅσον ἤθελον. Τὸ θέαμα τοῦτο κατέθελξε τὸν ἀντιβασιλέα.

— Ἀγαπητέ, εἶπεν εἰς τὸν Γάλλον, θέλω τὴν ἔπαυλίν σου. Πώλησέ μέ την.

— Ἀλλὰ Ὑψηλότατε;...

— Σὲ παρακαλῶ Πόσον;

Ὁ Γάλλος ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον πελώριον ἀριθμὸν 1,800,000 φράγκων, ἅτινα παραχρῆμα ἐμετρήθησαν καὶ ἡ ἔπαυλις ἐγένετο κτῆμα τοῦ Χεδίβου. Τρεῖς ἡμέρας διέτριψε μεταξὺ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἑορτῶν. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἅμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου ἵνα ἀπέλθῃ, ἀποταθεὶς ἀφελῶς πρὸς τὸν φιλοξενήσαντα αὐτὸν Γάλλον τῷ εἶπε·

— Ἀγαπητέ μου, ἡ ἔπαυλίς σου χάρισμά σου.

Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶνε ἀληθέστατα καὶ ἠδυνάμεθα μυρία τοιαῦτα νὰ ἀναγράψωμεν. Τούτων δὲ πάντων ἕνεκα ὁ Σαΐδ εἶχε φήμην ἄκρας ἐλευθεριότητος, ἥτις ἐπὶ δεκαπενταετίαν μετεποίησε τὴν Αἴγυπτον εἰς γῆν ἐπαγγελίας εἰς ἣν πανταχόθεν προσήρχοντο οἱ τὴν Τύχην διώκοντες ἄνθρωποι, καὶ κολοσιαῖαι ἐσχηματίσθησαν περιουσίαι δαπάναις αὐτοῦ τοῦ ἀντιβασιλέως *Χαλιμὰρ* ἠδύνατό τις δι' ὅλων τούτων νὰ συγγράψῃ, βιβλίον τερπνότατον πολλῷ δὲ μᾶλλον διδακτικώτατον, διότι ἐξ αὐτοῦ θὰ ἐμάνθανον οἱ περίεργοι διὰ τίνων μέσων ἡ Αἴγυπτος κατεστράφη. Ν.

Τελεολογικὴ φιλοσοφία τοῦ

ΕΡΡΙΚΟΥ ΕΙΝΕ[1]

— Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε δύο πόδας, ἵνα βαίνωμεν εἰς τὰ ἐμπρός· δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ ὁ ἄνθρωπος προσκεκολημένος εἰς τὴν γῆν. Εἰς δούλους τῆς ἀναπαύσεως θὰ ἤρκει εἷς καὶ μόνος ποῦς.

— Μᾶς ἔδωκε δύο ὀφθαλμούς, ἵνα βλέπωμεν ἐναργῶς καὶ σαφῶς. Ἂν ἤθελε νὰ πιστεύωμεν ὅ,τι ἀναγινώσκομεν, θὰ μᾶς ἔδιδε μόνον ἕνα. Μᾶς ἔδωκεν ὅμως δύο, διὰ νὰ βλέπωμεν τὰ κάλλη τῆς φύσεως, ἣν ἐδημιούργησε πρὸς χάριν μας, καὶ διὰ νὰ προσέχωμεν εἰς τὸν δρόμον νὰ μὴ πατῶσι οἱ διαβάται τοὺς *κάλους* μας.

— Μᾶς ἔδωκε δύο χεῖρας ὁ Θεός, διὰ νὰ δίδωμεν περισσότερα, ὄχι διὰ νὰ λαμβάνωμεν καὶ γεμίζωμεν σιδηρᾶ κιβώτια, ὡς μερικοί μου γνώριμοι, ἀξιότιμοι ἄλλως ἄνθρωποι καὶ φιλάνθρωποι μάλιστα.

— Μίαν μόνην ῥίνα μᾶς ἔδωκε, διότι ἂν εἴχομεν δύο, δὲν θὰ ἐχώρουν εἰς τὸ ποτήριον χωρὶς νὰ χυθῇ ὁ οἶνος.

— Ἓν στόμα μᾶς ἔδωκε, καὶ αὐτὸ εἶνε πολύ. Μ' ἓν μόνον στόμα ἀρκετὰ φλυαρεῖ ὁ ἄνθρωπος· ἂν εἶχε δύο θὰ ἔτρωγε καὶ θὰ ἐψεύδετο πολὺ περισσότερον. Τόρα σιωπᾷ κατ' ἀνάγκην ὅταν ἔχῃ γεμάτον τὸ στόμα του· τότε θὰ ἐψεύδετο καὶ τρώγων ἀκόμη.

— Μᾶς ἔδωκε δύο αὐτία ὁ Θεός, χάριν τῆς συμμετρίας, καὶ διὰ ν' ἀκούωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὸν Μόζαρτ, τὸν Γλοὺκ καὶ τὸν Χάϋδν. Ἂν ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον μόνον ὁ μουσικὸς κωλικόπονος τοῦ μεγάλου ... Μάγερβερ, θὰ μᾶς ἔδιδε βεβαίως ἓν καὶ μόνον αὐτίον.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

248.

Ὁ μεγάθυμος καταφρονεῖ τὸ πᾶν, πρὸς κτῆσιν τοῦ παντός.

249.

Οὐχ ἧττον τῶν ἐκλεκτῶν λόγων, μετέχουσιν εὐγλωττίας ὁ τόνος τῆς φωνῆς, τῶν ὀφθαλμῶν τὸ βλέμμα, τοῦ λαλοῦντος τὸ ἦθος.

250.

Ὁ ὄντως εὔγλωττος μόνα τὰ πρέποντα λέγει, ἄλλο δὲ οὐδέν, εἰμὴ τὰ πρέποντα μόνον.

251.

Εἰς τοῦτον μὲν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ μεταδίδουσι χάριν, ἐκεῖνος δὲ καὶ μετὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ ἄχαρις εἶναι.

252.

Συνήθως ἄλλων ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος ὀρέγεται, πάντη ὅμως ἀσυνήθης εἶναι τῶν ἐμφύτων αὐτοῦ ὁρμῶν ἡ ἀλλοίωσις.

1. Ἐκ τῶν τελευταίων αὐτοῦ ποιημάτων (Letzte Gedichte und Gedanken, Hampurg, 1869.)

253.

Τὸ συμφέρον μεταχειρίζεται ὡς μοχλοὺς πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ πᾶν εἶδος κακίας.

254.

Ἡ ταπεινοφροσύνη πολλάκις πλαστή τις εἶναι ταπείνωσις, χρησιμεύουσα πρὸς ὑπόταξιν τῶν ἄλλων, τῆς ὑπερηφανείας εἶναι τέχνασμα, ἥτις οὐχὶ σπανίως ταπεινῶς φέρεται, τὰ ἄνω διώκουσα. Μυρία δὲ ἡ ὑπερηφάνεια μεταλλάσσει πρόσωπα, ἀλλ' οὐδέποτ' ἄλλοτε καταπλάσσεται κάλλιον, οὐδὲ ἀπατηλότερον λαμβάνει σχῆμα, εἰμὴ ὅταν ὑποκλέπτῃ τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν μορφήν.

255.

Ἕκαστον αἴσθημα ἴδιον ἔχει τόνον φωνῆς, ἰδίας χειρονομίας, ὄψιν ἰδίαν· κατ' αὐτὰ δὲ τὰ καλὰ ἢ κακά, τὰ εὐχάριστα ἢ ἀτερπῆ τοῦ αἰσθήματος σημεῖα ὁ ἄνθρωπος ἀρέσκει ἢ ἀπαρέσκει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ καθηγητὴς *Φ συχνότατα παραμελεῖ καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων ὅρων τῆς καθαριότητος. Ἀείποτε πενθοῦσιν οἱ ὄνυχες αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν του τὸ ἀκάθαρτον εἶνε παροιμιῶδες.

Πρός τινα δ' ἀποροῦντα διὰ τὴν ἀβελτηρίαν ταύτην τοῦ ἀνδρός, εἶπε φίλος της·

«Μὴ θαύμαζε, φίλε μου, διὰ τὰς χεῖρας τοῦ κ. *Φ. Εἶνε ὅπως εἶνε, διότι ἔχει τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ τὰς φέρῃ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ πρόσωπόν του.

***

Ἱερεὺς χωρίου τινὸς κηρύττων ἀπ' ἄμβωνος ἔλεγεν ὅτι «τὸ λογικὸν χρησιμεύει ὡς χαλινὸς διὰ τὰ πάθη». Ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐμέθυσε καὶ ἀναίσθητον τὸν μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν του. Τὴν ἐπομένην εἷς τῶν χωρικῶν τῷ εἶπε.

— Ποῦ εἴχατε χθὲς πάτερ, τὸν χαλινόν σας;

— Τὸν εἶχα ἐκβάλλει, πρὸς στιγμήν, τέκνον μου, ἀπήντησεν ὁ ἱερεύς, διὰ νὰ πίω ὀλίγον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ εὐνομία ἔγκειται ἐν τῇ ἁρμονίᾳ δύω ἀντιθέτων στοιχείων, τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ κύρους. Ἡ τοιαύτη ἁρμονία παρ'ἡμῖν διεταράχθη, διότι ἓν τῶν δύο τούτων στοιχείων, τὸ κῦρος, l'autorité, εὑρίσκεται ἐν ἐλλείψει, ἐν ᾧ ἡ ἐλευθερία περισσεύει. Τί συμβαίνει ὅταν παραβιάζεται ἡ δικαιοσύνη, ὅταν ὁ τυχὼν θέλῃ νὰ γίνεται ἀνώτερος τοῦ Νόμου, ὅταν ἡ νόμιμος τῆς ἐξουσίας δύναμις ἐκμηδενίζεται, ὅταν τὰ κυβερνητικὰ μέσα γίνωνται ἕρμαια τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν τήρησιν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν; Περισσεύει ἡ ἐλευθερία καὶ ἐλλείπει τὸ κῦρος. Τί συμβαίνει ὅταν τὸ *Γνῶθι σαυτὸν* ἀγνοῆται, ὅταν σπάνιοι ᾖναι οἱ ἀναγνωρίζοντες ὑπεροχήν τινα εἰς τὸν ἄλλον, ὅταν τὸ σέβας πρὸς πάντας καὶ πρὸς τὰ πάντα παρ'ἡμέραν ἐκλείπῃ, ὅταν ὁ ἔχων ἀνάγκην πολλὰ νὰ μάθῃ καὶ πολλὰ νὰ διδαχθῇ αὐτοχειροτονεῖται διδάσκαλος τῆς κοινωνίας, ὅταν πολλοὶ μὲν ᾖναι οἱ διεκδικοῦντες δικαιώματα, ὀλίγιστοι δὲ οἱ ἐκτελοῦντες καθήκοντα; Περισσεύει ἡ ἐλευθερία καὶ ἐλλείπει τὸ κῦρος. Δὲν πείθεται ἕκαστος ποῦ ἔγκειται τὸ γενικὸν κακόν; Τὸ κῦρος ἐλλείπει· οὐδεὶς εἰς οὐδὲν ὑποτάσσεται κῦρος. Μία λοιπὸν ἡ νόσος, μία ἡ θεραπεία. Τὸ κῦρος ἐλλείπει, ἂς ἀνεγείρωμεν τὸ κῦρος. Τὸ κῦρος τῶν νόμων, τὸ κῦρος τῶν ἀρχῶν, τὸ κῦρος τῆς ἀληθείας. Τί ἐφώναζαν ἐν τῇ συγκλήτῳ τῆς Ῥώμης, ὅτε οὕτω πως ἐνεφανίζετο ἡ ἐθνικὴ ἀνάγκη;—Caveant Consules. Τί φωνάζουν ἐν Ὁλλανδίᾳ, ὅταν ἡ πλημμύρα ἀπειλῇ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος;—*Ἂς δράμωμεν εἰς τὰ προχώματα.* (Ε. Α. Σῖμος).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Μὴ συνειθίζετε τὰ παιδία νὰ φορῶσι φλανέλλαν κατάσαρκα, πλὴν μόνον ἐν ἀναποφεύκτῳ ἀνάγκῃ καὶ ἐννοεῖται, κατὰ ῥητὴν παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ.

Ἡ φλανέλλα ἕνεκα τῆς εὐκαμψίας, τῆς μαλακότητος καὶ τῆς ἐλαφρότητος αὐτῆς εἶνε καταλληλοτάτη εἰς κατασκευὴν ἐνδυμάτων ἐξωτερικῶν, ὁποῖα ἴσα ἴσα ὑπερεπιθυμεῖ καὶ παραγγέλλει ἡ ὑγιεινή, τουτέστι ἐνδύματα εὐρύχωρα, καλύπτοντα τὰ μέλη τοῦ σώματος χωρὶς καὶ νὰ πιέζωσι καὶ συσφίγγωσιν αὐτά, μὴ παρεμποδίζοντα τὰς ἐλευθέρας τοῦ σώματος κινήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκῶς προφυλάσσοντα ἀπὸ τῶν ἐπηρειῶν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἕνεκα λοιπὸν τῶν καλῶν τούτων ἰδιοτήτων τῆς φλανέλλας δυνάμεθα νὰ κατασκευάζωμεν ἐξ αὐτῆς πάντα τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα τῶν παιδίων ἀρρένων τε καὶ κορασίων, χωρὶς νὰ καταδικάζομεν εἰς τὴν διὰ φλανέλλας βάσανον καὶ ἐνόχλησιν τὸ ὑγιὲς στῆθος, τὴν καλῶς ἔχουσαν κοιλίαν τοὺς ἀκμαίους καὶ στερεοὺς πόδας τοῦ παιδίου καλύπτοντες αὐτὰ κατάσαρκα διὰ φλανέλλας.

Τὴν φλανέλλαν ἂς φορῶσι κατάσαρκα οἱ ἄρρωστοι, οἱ ἀδυνάτου κράσεως, ὧν τὸ στῆθος εἶνε εὐπαθές, οἱ ἄλλοτε παθόντες βρογχίτιδα, πνευμονίαν, εἰς οὓς εἶνε ἀναπόφευκτος, ἀλλ' εἶνε ὅμως περιττὴ εἰς τοὺς ὑγιῶς ἔχοντας.

Ἐὰν περιτυλίσσετε τὰ παιδία διὰ φλανέλλας ὅτε εἶνε ὑγιέστατα, τί θὰ ἐπιθέσητε ἐπὶ τοῦ στήθους των ὅταν ἀρρωστήσωσιν;

Ἂς μὴ σᾶς παρασύρῃ λοιπὸν εἰς ἀκαίρους προφυλάξεις ἡ πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπη. Τίς ἀρνεῖται ὅτι ἡ κινίνη εἶνε ἄριστον ἀντιπυρετικὸν φάρμακον; Καὶ ὅμως οὐδέποτε, θὰ ἀποφασίσητε νὰ δώσητε κινίνην εἰς παιδία ὑγιέστατα, ἐὰν μὴ πρῶτον προσβληθῶσιν ὑπὸ πυρετοῦ. Δι' αὐτὸν δὴ τοῦτον τὸν λόγον μὴ ἐπιβάλλετε φλανέλλαν εἰς τὰ ὑγιῶς ἔχοντα παιδία.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΕΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15